

Päästötietotyöryhmän loppuraportti

Päästötietotyöryhmän loppuraportti

Helsinki 2012

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA 9 | 2012
Ympäristöministeriö
Ympäristönsuojeluosasto

Taitto: Seela Sorvari

Julkaisu on saatavana vain internetistä:
www.ymparisto.fi/julkaisut

Helsinki 2012

ISBN 978-952-11-4023-5 (PDF)
ISSN 1796-170X (verkkokj.)

YMPÄRISTÖMINISTERIÖLLE

Ympäristöministeriö asetti 10.9.2010 työryhmän, jonka tavoitteena oli parantaa päästötietojen hankintaa toiminnanharjoittajilta valvontaan liittyvien tietojen keräyksen yhteydessä ottaen kuitenkin huomioon toiminnanharjoittajien hallinnollisen taakan vähentämisen. Työryhmän tehtävänä oli määritellä, mitä tietoja toiminnanharjoittajilta tulisi ympäristölupien valvonnan yhteydessä tai muulla tavoin kerätä. Samalla tuli selvittää ja määritellä päästötiedon tuotannossa noudatettavat periaatteet. Määrittelyssä tuli ottaa huomioon muun muassa viranomaisten tietotarpeet kansainvälistä raportointia ja selvityksiä varten sekä yritysten hallinnollisen taakan pienentäminen. Työryhmän määräajaksi asetettiin 30.6.2011.

Kansainvälisistä sopimuksista ja etenkin Euroopan Unionin lainsäädännöstä johtuva raportointi lisääntyy ja päästötietojen laadulle asetetaan jatkuvasti yksityiskohtaisempia vaatimuksia. Ympäristöviranomaiset tarvitsevat riittävät päästötiedot tehtäviensä hoitamiseen ja ympäristölupien valvonnassa on siirryttävä yhä kasvavassa määrin toiminnanharjoittajan raportteihin perustuvaan valvontaan laitoksissa, joiden lupamääräyksissä on päästöraja-arvoja.

Yritysten hallinnollista taakkaa tulisi vähentää. Hallinnollista taakkaa voidaan pienentää muutenkin kuin vähentämällä raportointia viranomaisille, muun muassa selkeyttämällä raportointivaatimuksia ja laatimalla raportointia tukevaa aineistoa sekä kehittämällä ja selkeyttämällä raportointimenettelyjä. Valtion tuottavuusohjelmat asettavat reunaehdoja sille, kuinka paljon resursseja viranomaisilla on raportoitujen tietojen tarkistamiseen ja korjausmenettelyihin.

Työryhmän kiteytti kehittämistavoitteikseen toiminnanharjoittajien raportoinnin yhtenäistämisen ja yhteisten menetelmien luomisen sekä tuotetun tiedon laadun varmistamisen.

Muita samanaikaisia hankkeita, joiden etenemistä työryhmä seurasi olivat VAHTI-tietojärjestelmän teknistä toteuttamista pohtiva VAHTI-kehitystyöryhmä sekä ympäristötietovarantojen käytön kehittämiseen tähtäävä TIVA2 -hanke (2010–2012).

Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin ympäristöneuvos Antero Honkasalo ympäristöministeriöstä. Työryhmän jäseniä olivat Paula Ala-aho Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta, Fredrik Blomfelt Metsäteollisuus ry:stä, Christel Engman-Andtbacka Länsi-Suomen aluehallintovirastosta, Pia Forsell Tilastokeskuksesta, Markku Hietämäki ympäristöministeriöstä, Hannele Kärkinen Uudenmaan ELY-keskuksesta, Harri Leppänen Rautaruukki Oyj:stä, Harri Majander Etelä-Suomen aluehallintovirastosta, Matti Nuutila ja Mia Wallen Energiateollisuus ry:stä, Jouko Petäjä Suomen ympäristökeskuksesta, Sirpa Silander Teknologiateollisuus ry:stä, sekä Mikko Äikäs (18.2.2011saakka) ja Jarno Ilme (18.2.2011 alkaen) Energiamarkkinavirastosta. Sihteerinä toimi Suomen ympäristökeskuksesta Johanna Mikkola-Pusa (15.2.2011 saakka) ja Pirke Suoheimo (18.2.2011 alkaen).

Työryhmä kuuli seuraavia asiantuntijoita: Jani Alenius ja Tomi Pajunen 2Future Oy:stä, Eva Frostell Teknisen Kaupan ja Palveluiden yhdistyksestä, Kati Manskinen Stora Enso Heinolan Flutingtehtaasta, Tuuli Myllymaa, Kristina Saarinen ja Riina Pelkonen Suomen ympäristökeskuksesta ja Juha Pyötsiä Kemianteollisuus ry:stä.

Työryhmä on kokoontunut toimikautensa aikana 7 kertaa ja kerran toimikauden päättymisen jälkeen.

Saatuaan tehtävänsä suoritetuksi työryhmä luovuttaa raporttinsa kunnioittavasti ympäristöministeriölle.

Helsingissä 30. päivänä kesäkuuta 2011.

	Antero Honkasalo	
Paula Ala-aho		Fredrik Blomfelt
Christel Engman-Andtbacka		Pia Forsell
Markku Hietämäki		Jarno Ilme
Hannele Kärkinen		Harri Leppänen
Harri Majander		Matti Nuutila
Jouko Petäjä		Sirpa Silander
Mia Wallen		
	Pirke Suoheimo	

SISÄLLYS

I	Selvityksen taustaa	7
1.1	Päästötiedot	7
1.2	Yritysten raportointivelvoitteet	7
1.3	Kansallisen ja kansainvälisen raportoinnin velvoitteet	8
1.4	Päästötiedon käyttö Suomea velvoittavissa raportoinneissa ja tilastoinnissa	9
1.4.1	Ilmaan johdettavien päästöjen raportointi	9
1.4.2	Jätteitä koskeva raportointi ja tilastointi	12
1.4.3	Vesiin johdettavien päästöjen ja vedenoton raportointi	17
1.4.4	IPPC- ja IE-direktiivien mukainen raportointi ja raportointi Euroopan päästörekisteriin	20
1.4.5	Muut raportoinnit ja tietotarpeet	21
1.5	Päästötiedon muu käyttö	21
1.6	Kansalaisille suunnattu päästötietojen raportointi	22
1.7	Hallinnollisen taakan vähentäminen yrityksissä	22
1.8	Päästötiedon laadunvarmistus	23
2	Tiedonkeruujärjestelmien kuvaus	25
2.1	Ympäristöluvut	25
2.2	Ympäristölupien valvonta	25
2.3	VAHTI-tietojärjestelmä	26
2.4	Yritysten raportointijärjestelmät	26
2.5	Tiedonkeruujärjestelmien keskinäinen suhde	27
3	Tiedonkeruun kehittämistarpeet	28
3.1	Kerättävän tiedon kehittämistarpeet	28
3.2	Tietojärjestelmien kehittämistarpeet	30
4	Työryhmän esitykset	31
4.3	Päästötietojen keräämisen ja käsittelyn kehittäminen	31
4.4	Työryhmän ehdotukset	31
	Liite 1. Kansallisen ja kansainvälisen raportoinnin säädöspohja	35
	Liite 2. Ilmaan johdettavista päästöistä kattavasti VAHTI-tietojärjestelmästä tarvittavat tiedot ja uudet tietotarpeet	38
	Liite 3. Vesiin johdettavista päästöistä kattavasti VAHTI-tietojärjestelmästä tarvittavat tiedot ja uudet tietotarpeet	39
	Liite 4. Jätteistä kattavasti VAHTI-tietojärjestelmästä tarvittavat tiedot ja uudet tietotarpeet	41

1 Selvityksen taustaa

1.1

Päästötiedot

Viranomaiset keräävät toiminnanharjoittajilta tietoja laitosten toiminnasta aiheutuvista päästöistä ja päästöjen määrään vaikuttavista teknisistä ratkaisuista. Yrityksiltä kerättäviä päästötietoja käytetään ympäristölupien valmistelussa, lupamääräysten täyttymisen valvonnassa, ympäristön tilan seurannassa, suunnittelun ja päätöksenteon apuna, säädösten ja kansainvälisten sopimusten velvoitteiden mukaisissa raportoinneissa sekä tilastoinnissa ja tutkimuksessa. Päästötietojen lisäksi yritykset toimittavat valvontaa varten tietoja muun muassa laitoksen toiminnasta, mahdollisista häiriötilanteista ja toiminnassa tehdyistä muutoksista. Tässä raportissa päästötiedolla tarkoitetaan tietoja, joita kerätään toiminnanharjoittajilta ympäristölupien valvonnan yhteydessä ympäristöhallinnon ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (VAHTI-tietojärjestelmä) tai muilla tavoin toiminnan lainmukaisuuden valvontaa tai Suomea velvoittavaa raportointia varten. Tarkastelu keskittyy vuositason tarvittaviin päästötietoihin.

1.2

Yritysten raportointivelvoitteet

Yritysten raportointivelvoitteet perustuvat lainsäädäntöön. Viranomaiset asettavat päästöjä, jätteitä ja kemikaaleja koskevia raportointivelvoitteita yrityksille ympäristölainsäädännön, jätelainsäädännön, kemikaalilainsäädännön, tilastolainsäädännön ja verolainsäädännön perusteella. Osa yrityksille asetetuista raportointivelvoitteista perustuu suoraan kansallisiin tai Euroopan unionin säädöksiin, kuten valtioneuvoston päätökseen kaatopaikoista tai Euroopan päästö- ja siirtorekisteriasetukseen. Päästöjen seuranta ja osa yksityiskohtaisista raportointivelvoitteista määritellään ympäristöluvuissa. Esimerkiksi vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen (1022/2006) vaatimukset on otettava huomioon ympäristölupamenettelyssä ja ne voivat tuoda tarkkailu- ja raportointivelvoitteita toiminnanharjoittajille.

Tietojen raportointia eri viranomaisille ei ole kaikilla sektoreilla kovin pitkälle koordinoitu, vaan toiminnanharjoittajat raportoivat päästötietoja erikseen eri viranomaisille, kunkin viranomaisen valvontavelvoitteen ja lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Osittain käytössä on sähköisiä raportointijärjestelmiä, kuten Energiamarkkinaviraston ylläpitämä päästökaupan sähköinen asiointijärjestelmä FINETS ja ympäristöhallinnon VAHTI-tietojärjestelmä, joka on keskeisessä roolissa ympäristö-

luissa edellytettyjen päästöjen raportoinnissa. Tietoja toimitetaan eri viranomaisille edelleen myös paperilla. Myös raportointitaajuus vaihtelee. Ympäristölupamääräysten mukaisesti tietoja toimitetaan valvontaa varten usein sekä kuukausi- että vuositasolla. Tilastokeskukselle ja Energiamarkkinavirastolle tietoja toimitetaan vuositasolla, Tullille neljännesvuosittain. Tietojen toimittaminen viranomaisten erillisiin tietokantoihin aiheuttaa päällekkäistä raportointia.

Ympäristölupamääräysten seurantaan liittyvät tiedot, kuten yksityiskohtaiset tiedot päästöistä ilmaan ja veteen sekä jätemäärät raportoidaan ELY-keskuksille ja kunnille. Ympäristöluvan edellyttämien tietojen lisäksi kaatopaikkakohtaisia jätemäärätietoja raportoidaan tullipiirille jäteverotusta varten. Tuottajavastuun piiriin kuuluvista jätteistä yritykset raportoivat tuottajayhteisöille tai suoraan Pirkanmaan ELY-keskukselle. Lisäksi Eviran laitoshyväksyntää vaativa toiminta edellyttää toiminnanharjoittajalta ns. sivutuoteasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009) mukaisten tietojen vuosittaista raportointia Eviralle. Polttoainesten käytön osalta tietoja raportoidaan ELY-keskukselle, Energiamarkkinavirastolle ja Tilastokeskukselle. Ympäristönsuojelumenot raportoidaan Tilastokeskukselle ja ympäristöinvestoinnit ELY-keskukselle. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle raportoidaan muun muassa kemikaalien käyttömäärät.

Kaikkia yritysten viranomaisille raportoitavia tietoja ei tarvita Suomea velvoittavassa raportoinnissa. Toisaalta viranomaisille raportoitavat päästötiedot muodostavat vain osan yritysten ympäristötietojärjestelmien tiedoista. Yritykset käyttävät päästötietoa viranomaisille toimitettavien raporttien lisäksi oman toimintansa ohjaamiseen ja kehittämiseen, vaatimustenmukaisuuden seurantaan sekä vapaaehtoiseen yritys- ja toimialakohtaiseen raportointiin, kuten ympäristöraportteihin ja ympäristömerkkien vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen.

1.3

Kansallisen ja kansainvälisen raportoinnin velvoitteet

Lakisääteiset kansainväliset ja kansalliset raportointivelvoitteet ovat valtion viranomaisten vastuulla. Suomi on velvollinen raportoimaan useiden kansainvälisten sopimusten sekä Euroopan unionin yhteisölaeainsäädännön vaatimusten mukaisesti muun muassa päästöistä ilmaan ja vesiin, syntyvistä jätteistä ja jätteenpoltosta.

Raportointeihin sisältyy yrityskohtaisia tietoja, mutta tällä hetkellä ei ole säädöspohjaa, jonka perusteella yritykset velvoitettaisiin ilmoittamaan kattavasti tarvittavat tiedot. Ympäristölupien raportointivelvoitteiden perusteella VAHTI-tietojärjestelmään kerätään osa näistä tiedoista. Suomen ympäristökeskus ja Tilastokeskus keräävät osan kansainvälisiin raportointivelvoitteisiin sisältyvistä tiedoista erilliskyselyin yrityksiltä, silloin kun nämä tietotarpeet koskevat toimintoja, jotka eivät edellytä ympäristölupaa tai tiedot eivät sisälly toiminnanharjoittajien ympäristölupamukaisiin tarkkailu- ja raportointivelvoitteisiin. Näitä ovat esimerkiksi F-kaasujen ja liuottimien käyttöä koskevat kyselyt ja biohajoavia jätteitä koskevat kyselyt. Raportointeja varten kerätään tietoja myös ELY-keskuksille suunnatuilla kyselyillä muun muassa haja-asutusalueiden jätevesien käsittelystä. Kyselyiden määrä tulee lähivuosina lisääntymään, kun raportointivaatimukset tulevat kattamaan uusia päästöjä ja päästölähteitä. Liitteeseen 1 on koottu tietoja kansainvälisten ja kansallisten raportointivelvoitteiden tämän hetkisestä säädöspohjasta.

Päästötiedon käyttö Suomea velvoittavissa raportoinneissa ja tilastoinnissa

Kansallisissa ja kansainvälisissä raportoinneissa ja tilastoinnissa käytetään yrityksiltä eri tavoin kerättäviä päästöjen ja jätteiden vuositietoja. Raportoitavista tiedoista osa saadaan VAHTI-tietojärjestelmästä suoraan tai VAHTI-tietojärjestelmässä olevia tietoja muokataan raportointivaatimuksia vastaaviksi. Osa raportoitavista tiedoista perustuu toiminnanharjoittajien ilmoittamien tietojen pohjalta tehtävään laskentaan, jossa hyödynnetään varsinaisten päästötietojen lisäksi myös laitosta kuvaavia perustietoja, kuten tietoja polttoaineiden käytöstä, eläinten lukumäärästä ja teollisuuden tekniikasta. Laskentaan perustuvia raportoitavia tietoja ovat muun muassa useat päästökomponentit, kuten polyaromaattisten hiilivetyjen (PAH) päästöt tai raskasmetallit, jotka eivät kuulu kaikkien laitosten raportointivelvoitteisiin mutta jotka joudutaan raportoimaan edelleen. Myös esimerkiksi raportointi kaatopaikkakaasun määrästä perustuu laskentaan.

Ilmaan johdettavien päästöjen raportointi

Kansainväliset raportointivelvoitteet edellyttävät maan kokonaispäästöjen inventointia ja sisältävät sekä ns. pistelähteiden että hajalähteiden tiedot. Tietyt raportoinnit edellyttävät myös yrityskohtaisten tietojen toimittamista (EU-direktiivit, kaukokulkeutumisopimus, E-PRTR). Päästöinventaarioihin käytetään sekä toiminnanharjoittajilta koottuja että laskennallisia tietoja. Osa toiminnanharjoittajia koskevista tiedoista, ts. ympäristöluvan raportointivelvoitteisiin perustuvat tiedot, saadaan VAHTI-tietojärjestelmästä. Loput tiedot kerätään erilliskyselyin joko toiminnanharjoittajilta tai esimerkiksi teollisuusjärjestöiltä. Laskennallisten tietojen lähtödatana käytetään tilastotietoja tai teollisuus- ja muiden järjestöjen tai tutkimuslaitosten aineistoja.

Ilmaan johdettavien päästöjen kansainvälisiin raportointivelvoitteisiin kuuluu päästö- ja tilastotietoja, tietoanalyysijä sekä tietoja laskentamenetelmistä, lähtötietojen kokoamisesta ja lainsäädäntöpohjasta ja laskennan organisoinnista. Päästötiedot vuodesta 1980 tai 1990 lähtien esitetään taustatietoineen aikasarjoittain yhdistekoh- taisesti annetussa raportointiyksikössä ja jaoteltuina päästölähteittäin kunkin sopi- muksen käyttämillä luokituksilla.

Kansallisesti tietoja ilmaan johdettavista päästöistä kerätään yrityksiltä muun muassa VAHTI-tietojärjestelmään ja päästökauppaan liittyvien tietojen osalta Energia- markkinaviraston järjestelmään.

YK:n ilmastososopimus, Kioton pöytäkirja ja Euroopan Unionin Tarkkailuvaltuuskunta (EUMM)

Raportoinnin perusta	Yhdistyneiden kansakuntien (YK) ilmastomuutosta koskeva puitesopimus (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) Kioton pöytäkirja
Raportoittavat tiedot	UNFCCC:n mukaan maiden tulee muun muassa selvittää kasvihuonekaasupäästöjensä määrä ja raportoida niistä sopimuksen sihteeristölle sekä tukea ilmastohavainnointia ja -tutkimusta. Kioton pöytäkirjan mukainen vuosittainen raportointi koskee hiilidioksidia (CO ₂), metaania (CH ₄), dityppioksidia (N ₂ O) ja eräitä halogenoituja hiilivetyjä eli F-kaasuja (HFC-yhdisteet, PFC-yhdisteet ja rikkiheksafluoridi SF ₆). Lisäksi raportoidaan UNFCCC:lle ja Euroopan Unionin Tarkkailuvaltuuskunnalle (EUMM) hiilimonoksidin (CO), typen oksidien (NO _x), rikkidioksidin (SO ₂) ja muiden kuin metaania sisältävien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (NMVOC) päästöt. Päästötietojen lisäksi toimitetaan inventaarioraportti, jossa on kuvattu mm. päästöjen kehittymistä, laskentamenetelmiä ja -oletuksia, uudelleenlaskentoja, laskennan epävarmuuksia sekä inventaarion laadunhallintaa.
Tietolähteet	muun muassa tilastot, asiantuntijalaitokset, teollisuusjärjestöt, Tilastokeskus, Energiamarkkinavirasto, viranomaislaitokset, VTT, toiminnanharjoittajat, tulli ja VAHTI-tietojärjestelmä
Raportoinnin taajuus	YK:n ilmastososopimuksen ja Kioton pöytäkirjan velvoitteiden mukaisesti raportoidaan päästöinventaario vuosittain ja maaraportti 3–5 vuoden välein.
Raportoinnin ohjeistus ja luokitus	Kasvihuonekaasupäästöjen arviointi ja raportointi on määrämuotoista ja ilmastososopimuksen osapuolikokousten ohjeistamaa. Euroopan Unionissa kasvihuonekaasupäästöjen raportointia ohjaa lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston kasvihuonekaasujen seurantajärjestelmää koskeva päätös (280/2004/EY). Päästöjen luokituksessa käytetään CRF-luokitusta (Common Reporting Format)
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio, UNFCCC-sihteeristö
Raportoiva taho	Päästöinventariosta vastaa Tilastokeskus ja politiikkatoimista ja skenaarioista työ- ja elinkeinoministeriö.
Tulevat muutokset	Raportointivelvoitteisiin on tulossa mukaan uusia F-kaasuja.

Euroopan talouskomission (UNECE) kaukokulkeutumisopimus (CLRTAP)

Raportoinnin perusta	Kaukokulkeutumisopimus sisältää 8 pöytäkirjaa, joilla rajoitetaan ilman epäpuhtauksien päästöjä.
Raportoittavat tiedot	Noin 25 ilman epäpuhtauden päästöt happamoittavista ja orgaanisista yhdisteistä ja raskasmetalleista vuodesta 1980 lähtien, alueelliset päästöjakaumat 50 km * 50 km, suurten pistelähteiden (LPS, large point sources) tiedot ja inventaarioraportti, jossa on kuvattu mm. päästöjen kehittymistä ja laskentamenetelmiä. Päästötietojen lisäksi ilmoitetaan laskentaperusteina käytetyt polttoaine- tai tilastotiedot tai muita toimintojen kehitystä kuvaavia tilastotietoja.
Tietolähteet	muun muassa tilastot, asiantuntijalaitokset, teollisuusjärjestöt, Energiamarkkinavirasto, viranomaislaitokset, VTT, toiminnanharjoittajat, tulli ja VAHTI-tietojärjestelmä
Raportoinnin taajuus	vuosittain
Raportoinnin ohjeistus ja luokitus	sopimuksen raportointiohje EB.AIR/GE.I/2002/7 käytettävä luokitus: NFR, Nomenclature for reporting
Raportoinnin vastaanottaja	YK:n Euroopan talouskomission (UNECE) kaukokulkeutumisopimuksen (Convention on Long Range Transboundary Air Pollution, CLRTAP) sihteeristö ja Euroopan komissio EU:n EIONET CDR-sivuston kautta
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	Muutoksia raportoitavissa yhdisteissä ja maantieteellisen raportoinnin tarkkuudessa (1 km * 1 km)

Tukholman POP-sopimus ja EU:n POP-asetus

Raportoinnin perusta	YK:n ympäristöohjelman Tukholman yleissopimus koskee pysyviä orgaanisia yhdisteitä, joita on käytetty pääosin torjunta-aineina ja osaa teollisuuskemikaaleina. EU:ssa Tukholman yleissopimus on toimeenpanttu Euroopan parlamentin ja neuvoston pysyvistä orgaanisista yhdisteistä (POP) annetulla asetuksella 850/2004/EY.
Raportoitavat tiedot	Tukholman yleissopimus (Artikla 15) velvoittaa raportoimaan sopimuksen toimeenpanosta, päästöistä, rajoitustoimien toteuttamisesta ja tehokkuudesta koskien seuraavia yhdisteitä aldiini, endriini, toksafeeni, dieldriini, heptakloori, mirex, heksaklooribentseeni (HCB), polyklooratut bifenyyliä (PCB-yhdisteet) ja DDT. Lisäksi raportoidaan tilastotietoja sopimuksen kohteena olevien aineiden tuotannosta, tuonnista, vientimääristä ja -kohteista.
Tietolähteet	muun muassa tilastot, asiantuntijalaitokset, teollisuusjärjestöt, Energiamarkkinavirasto, viranomaislaitokset, VTT, toiminnanharjoittajat, tulli ja VAHTI-tietojärjestelmä
Raportoinnin taajuus	vuosittain
Raportoinnin luokitus ja ohjeistus	Raportoinnissa noudatetaan sopimuksessa määriteltyä päästölähdeluokitusta.
Raportoinnin vastaanottaja	Raportointi tehdään yleissopimuksen ja pöytäkirjan sihteeristöille. Lisäksi Suomi raportoi vastaavia tietoja Euroopan komissiolle POP-asetuksen (EY/850/2004) nojalla.
Raportoiva taho	Yleissopimuksen toimien ja päästöjen raportoinnista vastaa Suomen ympäristökeskus. Pöytäkirjan osalta raportoinnista vastaa ympäristöministeriö
Tulevat muutokset	Sopimuksen piiriin on tulossa uusia yhdisteitä.

VOC-direktiivi

Raportoinnin perusta	Orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta annetun direktiivin (SED-direktiivi) 1999/13/EY ja valtioneuvoston asetus orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta (teollisuus-VOC-asetus) 435/2001
Raportoitavat tiedot	Muun muassa täytäntöönpanotietoja, lupien määrä, lainsäädännön muutokset ja resurssit. VOC-päästöjä koskevat tiedot raportoidaan kaukokulkeutumissopimuksen nojalla.
Tietolähteet	ympäristöministeriö, ELY-keskukset, aluehallintovirastot
Raportoinnin taajuus	kolmen vuoden välein
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus, ympäristöministeriö
Tulevat muutokset	Yhdistyy IE-direktiivin mukaiseen raportointiin

Päästökattodirektiivi NEC

Raportoinnin perusta	Euroopan Unionin päästökattodirektiivi (81/2001/EY)
Raportoitavat tiedot	Rikkidioksidin, typen oksidien, muiden kuin metaania sisältävien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (NMVOC) ja ammoniakkin (NH3) päästöt.
Tietolähteet	muun muassa tilastot, asiantuntijalaitokset, teollisuusjärjestöt, Energiamarkkinavirasto, viranomaislaitokset, VTT, toiminnanharjoittajat, tulli ja VAHTI-tietojärjestelmä
Raportoinnin taajuus,	vuosittain
Raportoinnin luokitus ja oheistus	NFR (Nomenclature for Reporting) -luokitus, raportointiohjeistus on annettu direktiivissä. Tiedot raportoidaan samassa muodossa ja samoin taustatiedoin (ml. inventaarioraportti) kuin YK:n kaukokulkeutumissopimukselle ja sisältää lisäksi viimeistä edellisen vuoden tietojen tarkennetun raportoinnin.
Raportoinnin vastaanottaja	EU-komissio, EIONET CDR:n kautta
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	pienhiukkaset säätelyn piiriin

Suurten polttolaitosten direktiivi (LCP)

Raportoinnin perusta	Euroopan unionin suurten polttolaitosten direktiivin (Large Combustion Plants, LCP) raportointi koskee yli 50 MW polttolaitoksia ja öljynjalostamoja.
Raportoittavat tiedot	Rikkidioksidin, typen oksidien, ja hiukkasten kokonaismäärän (TSP) vuosipäästöt, polttoaineiden käyttö tietoja käyttötunneista, tekniikasta ja laitosten sijainnista.
Tietolähteet	VAHTI-tietojärjestelmä, ympäristöviranomaiset, toiminnanharjoittajat, Energiamarkkinavirasto
Raportoinnin taajuus	vuosittain
Raportoinnin luokitus	LCP-luokitus
Raportoinnin vastaanottaja	EU-komissio, EIONET CDR-sivusto
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	Yhdistyy IE-direktiivin mukaiseen raportointiin

Päästökauppadirektiivi

Raportoinnin perusta	Päästökauppadirektiivi (2004/87/EY), Päästökauppalaki 311/2011
Yhdisteet, joita raportoidaan	Hiilidioksidipäästöjen vuosittainen raportointi. Raportointi koskee päästökaupan sujuvuutta ja määräystenmukaisuutta sekä päästötietojen laatua kuvaavia tietoja.
Tietolähteet	toiminnanharjoittajat
Raportoinnin taajuus	vuosittain
Raportoinnin ohjeistus	komission raportointiohjeet
Raportoinnin vastaanottaja	EU-komissio
Raportoiva taho	Energiamarkkinavirasto
Tulevat muutokset	Päästökaupan piiriin on tulossa uusia sektoreita ja yhdisteitä

1.4.2

Jätteitä koskeva raportointi ja tilastointi

Jätealan seurantajärjestelmä tukeutuu suurelta osin VAHTI-tietojärjestelmään ja Tilastokeskuksen laatimiin jätetilastoihin. Lisäksi SYKE ylläpitää jäteasetuksen mukaisesti rekisteriä kansainvälisiä siirtoja koskevista päätöksistä ja Pirkanmaan ELY-keskus tuottajayhteisöistä ja tuottajista. Ympäristönsuojelulaki ja -asetus sekä jätelaki ja -asetus määrittelevät tarkemmin ympäristöhallintoa velvoittamien rekistereiden sisällöt ja ylläpitotahot.

Ympäristöhallinto raportoi valtakunnallisia jäteseurantatietoja muun muassa Euroopan komissiolle ja Euroopan ympäristövirastolle sekä jätteiden kansainvälisiä siirtoja koskevan Baselin sopimuksen sihteeristölle. Tilastokeskus puolestaan raportoi jätetilastoasetuksen edellyttämät tiedot Euroopan yhteisön tilastoviranomaiselle Eurostatille. ELY-keskuksilta ja viime kädessä toiminnanharjoittajilta kerätyt jätetiedot hyödynnetään muun muassa EU-direktiivien ja kansallisten asetusten edellyttämässä raportoinneissa, tilastoinneissa sekä suunnittelu-, tutkimus- ja kehitystoiminnassa. Jättemäärätietoja raportoidaan myös Ilmastopöytäkirjan ilmaan johdettavien päästöjen raportoinnin yhteydessä.

Baselin sopimus ja jätesiiroasetus

Raportoinnin perusta	Asetus jätteiden siirroista (2006/1013/EY) ja Baselin sopimus
Raportoittavat tiedot	vaarallisten jätteiden sekä jätesiiroasetuksen perusteella jätesiirotulupaa tarvitsevien muiden jätteiden kansainväliset siirrot
Tietolähteet	Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä jätesiirotorekisteri
Raportoinnin taajuus, luokitus-peruste ja oheistus	vuosittain
Raportoinnin vastaanottaja	Baselin sopimuksen sihteeristö ja Euroopan komissio
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	EU:n jäteluettelo uudistettavana

Jätedirektiivi

Raportoinnin perusta	Jätedirektiivi (2008/98/EC)
Raportoittavat tiedot	Raportoinnin tilastotiedot koskevat lähinnä jätteen syntymäärää ja sen jakautumista käsittelyyn ja hyödyntämiseen eri vuosina. Lisäksi raportoinnissa kuvaillaan jätteen infrastruktuurin kehittymistä (laitostyyppit, lukumäärät), jätteenkäsittelyn omavaraisuutta sekä yhteistyötä ja jätelainsäädännön toimeenpanoa.
Tietolähteet	Suomen ympäristökeskus ja Tilastokeskus. Tilastokeskus laatii viralliset jätetilastot hyödyntäen muun muassa VAHTI-tietojärjestelmän ja Pirkanmaan ELY-keskuksen Tuottajavastuujärjestelmän tietoja sekä muita Tilastokeskuksen omia ja ulkopuolisia tietolähteitä.
Raportoinnin taajuus	joka kolmas vuosi tiedot toimitetaan vuositasolla
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	Jätteiden kierrätystavoitteiden laskenta. Jätedirektiivissä asetettu kierrätystavoitteet koskien yhdyskuntajätteitä, lasia, paperia, metallia ja muovisia sekä rakennus- ja purkujätteitä.

Direktiivi jäteöljyhuollosta

Raportoinnin perusta	Jäteöljyä koskeva direktiivi (75/439/EEC)
Raportoittavat tiedot	Raportoinnin tilastotiedot koskevat lähinnä markkinoille saatetun öljyn määrää sekä kerätyn, regeneroidun, poltetun ja varastoidun tai kaatopaikkasijoitetun jäteöljyn määrää eri vuosina ja direktiivin toimeenpanoa.
Tietolähteet	SYKE ja Tilastokeskus. SYKE selvittää markkinoille saatetun öljyn määrän. Tilastokeskus laatii öljyjätteen syntyä ja hyödyntämistä koskevat viralliset tilastot hyödyntäen muun muassa VAHTI-tietojärjestelmää.
Raportoinnin taajuus	joka kolmas vuosi
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	yhdistetään jäteasetukseen

Puhdistamolietedirektiivi

Raportoinnin perusta	Jätevedenpuhdistamolietteen hyödyntämistä maanviljelykäytössä koskeva direktiivi (86/278/EEC)
Raportoitavat tiedot	Raportoinnin tilastotiedot koskevat lähinnä vuosittaisia jätevedenpuhdistamoilla syntyneiden lietteiden määriä sekä niiden hyödyntämistä maanviljelyksessä. Raportissa esitetään myös lietteen keskimääräiset ravinne- ja raskasmetallipitoisuudet maanviljelykseen toimitetun lietteen osalta ja direktiivin toimeenpanoa.
Tietolähteet	Suomen ympäristökeskus ja Tilastokeskus. Suomen ympäristökeskus kokoaa ja laskee keskimääräiset raportoinnin edellyttämät raskasmetalli- ja ravinnepitoisuustiedot hyödyntäen VAHTI-tietojärjestelmän tietoja. Tilastokeskus laatii lietteen syntyä ja hyödyntämistä koskevat viralliset tilastot hyödyntäen VAHTI-tietojärjestelmää.
Raportoinnin taajuus	joka kolmas vuosi
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	yhdistetään jäteasetukseen

Direktiivi vaarallisista jätteistä

Raportoinnin perusta	Vaarallisia jätteitä koskeva direktiivi (91/689/EEC)
Raportoitavat tiedot	Raportoinnissa käydään yksityiskohtaisesti läpi direktiivin eri artikloiden toimeenpano Suomen lainsäädännössä sekä selvitetään mahdolliset syyt poikkeamiin. (Tiedot vaarallisten jätteiden määristä raportoidaan jätedirektiivin raportoinnin yhteydessä.)
Tietolähteet	Suomen ympäristökeskus
Raportoinnin taajuus	joka kolmas vuosi
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	yhdistetty jätedirektiiviin (2008/98/EC)

Kaatopaikkadirektiivi

Raportoinnin perusta	Kaatopaikkoja koskeva direktiivi (1999/31/EY)
Raportoitavat tiedot	Raportoinnin tilastotiedot koskevat lähinnä vuosittaisia biohajoavien yhdyskuntajätteiden kaatopaikkasijoittamista koskevia määrätietoja. Lisäksi raportointi edellyttää erityyppisiä kaatopaikkoja koskevia lukumäärätietoja. Raportointi koskee myös direktiivin toimeenpanoa Suomen lainsäädännössä.
Tietolähteet	SYKE ja Tilastokeskus. SYKE selvittää erilliskyselyin ELYiltä mm. kaatopaikkojen lukumääriä, jäljellä olevaa kapasiteettia ja suotovesien käsittelyä koskevia tietoja. Tilastokeskus laatii biohajoavia jätteitä koskevat viralliset tilastot hyödyntäen VAHTI-tietojärjestelmää.
Raportoinnin taajuus	joka kolmas vuosi
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	uusi valtioneuvoston asetus tulossa

Asetus kaatopaikoista

Raportoinnin perusta	Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista 861/1997, muutettu 202/2006 ja 59/2008
Raportoitavat tiedot	Raportointi koskee alueellisia biohajoavan jätteen määriä, käsittelyä ja hyödyntämistä. Lisäksi raportoidaan kaatopaikkojen pohja- ja pintarakenteita sekä kaatopaikkaveden ja -kaasun keräämistä koskevat poikkeukset, eräiden kaatopaikkakelpoisuusraja-arvojen korottamiset sekä pysyviä orgaanisia yhdisteitä sisältävän tai niiden saastuttaman jätteen sijoittamista ongelmajätteen kaatopaikalle tai maanalaiseen sijoituspaikkaan koskevat hyväksymiset.
Tietolähteet	ELY-keskukset, lupaviranomaiset ja SYKE. ELY-keskukset ja lupaviranomaiset laativat asetuksen mukaisen selvityksen SYKELLE ja SYKE edelleen saatujen tietojen pohjalta selvityksen ympäristöministeriölle.
Raportoinnin taajuus	vuosittain
Raportoinnin vastaanottaja	ympäristöministeriö
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	valtioneuvoston asetus uusitaan

Tuottajavastuuta koskevien jätteiden raportointi

Pakkaukset

Raportoinnin perusta	Direktiivi pakkauksista ja pakkausjätteistä (94/62/EC) ja komission päätös tietokantajärjestelmiin liittyvien taulukoiden vahvistamisesta (2005/270/EY)
Raportoitavat tiedot	Määrien raportointi koskee syntynyttä pakkausjätettä sekä eri tavoin kierrätettyä ja hyödynnettyä, ulkomaille hyödynnettäväksi vietyä ja ulkomailta hyödynnettäväksi tuotua pakkausjätettä. Lisäksi raportoidaan direktiivin toimeenpanosta.
Tietolähteet	Raportoitavat tiedot saadaan tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä, jotka raportoivat jäsentensä puolesta.
Raportoinnin taajuus	määrätiedot vuosittain, direktiivin toimeenpanosta raportoidaan kolmen vuoden välein
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	Pirkanmaan ELY-keskus
Tulevat muutokset	uusi valtioneuvoston asetus tulossa

Paristot ja akut

Raportoinnin perusta	Direktiivi paristoista ja akuista sekä käytetyistä paristoista ja akuista (2006/66/EY) ja valtioneuvoston asetus paristoista ja akuista (422/2008)
Raportoitavat tiedot	Paristojen ja akkujen keräysasteista sekä kierrätysasteista ja kierrätysprosesseissa saavutetuista kierrätystehokkuuksista. Lisäksi raportoidaan direktiivin toimeenpanosta.
Tietolähteet	tuottajat ja tuottajayhteisöt
Raportoinnin taajuus	vuosittain, direktiivin toimeenpanosta kolmen vuoden välein
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	Pirkanmaan ELY-keskus
Tulevat muutokset	valtioneuvoston asetus uusitaan

Romuajoneuvot

Raportoinnin perusta	Romuajoneuvodirektiivi (2000/53/EY) ja valtioneuvoston asetus romuajoneuvoista (581/2004)
Raportoitavat tiedot	tiedot markkinoille lasketuista määristä (tonneja), romutustodistuksella romutetuista määristä, kierrätys- ja hyödyntämisasteet, direktiivin kansallinen toimeenpano
Tietolähteet	tuottajat ja tuottajayhteisöt
Raportoinnin taajuus	tiedot kerätään vuosittain ja raportoidaan kolmen vuoden välein
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	Pirkanmaan ELY-keskus
Tulevat muutokset	valtioneuvoston asetus uusitaan

Sähkö- ja elektroniikkaromu

Raportoinnin perusta	WEEE-direktiivi (2002/96/EY) ja valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (852/2004)
Raportoittavat tiedot	Tiedot markkinoille lasketuista määristä (tonneja), syntyvästä jättemäärästä, kerätyistä ja käsitellyistä määristä, kierrätys- ja hyödyntämismäärästä sekä käsittelypaikasta (Suomi/muu EY-maa/muut maat). Direktiivin toimeenpano.
Tietolähteet	tuottajat ja tuottajayhteisöt
Raportoinnin taajuus	Tiedot kerätään vuosittain ja raportoidaan kahden vuoden välein. Direktiivin toimeenpanosta raportoidaan kolmen vuoden välein.
Raportoinnin vastantottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	Pirkanmaan ELY-keskus
Tulevat muutokset	direktiivin tarkastelu valmistuu syksyllä 2011, uusitaan Vna

Romurenkaat

Raportoinnin perusta	Valtioneuvoston päätös käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja käsittelystä 1246/1995 ja tilastointi
Tilastoittavat tiedot	tiedot romurenkaisiin liittyvien kotimaan markkinoille toimitettujen uusien ja pinnoitettujen renkaiden määristä (tonneina ja kappaleina) rengasluokittain sekä kerättyjen, pinnoitettujen ja hyödynnettyjen renkaiden määristä tonneina
tietolähteet	valmistajat, maahantuojat ja pinnoittajat sekä tuottajayhteisöt, jotka raportoivat jäsentensä puolesta
tietojen keruu	vuosittain
Tilastoinnista vastaa	Pirkanmaan ELY-keskus
Tulevat muutokset	uusi valtioneuvoston asetus tulossa

Keräyspaperi

Raportoinnin perusta	Valtioneuvoston päätös keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä 883/1998 ja tilastointi
Tilastoittavat tiedot	paperin toimituksista kotimaahan sekä paperin viennistä ja tuonnista, painotuotteiden viennistä ja tuonnista, keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä tonneina
Tietolähteet	tuottajat ja tuottajayhteisöt
Tietojen keruu	vuosittain
Tilastoinnista vastaa	Pirkanmaan ELY-keskus
Tulevat muutokset	uusi valtioneuvoston asetus tulossa

Juomapakkaukset

Raportoinnin perusta	Valtioneuvoston asetus eräiden juomapakkausten palautusjärjestelmistä 180/2005 ja tilastointi
Tilastoittavat tiedot	juomapakkausten määrät
Tietolähteet	juomapakkausten palautejärjestelmien ylläpitäjät
Tietojen keruu	vuosittain
Tilastoinnista vastaa	Pirkanmaan ELY-keskus
Tulevat muutokset	Uuden jätelain myötä juomapakkausten raportoinnista tulee osa pakkausten raportointia eli juomapakkauksien tiedot sisällytetään jatkossa pakkausraportointiin.

Jätetilastointi

Tilastoinnin perusta	EU:n jätetilastoasetus (EU 2150/2002)
Tilastoitavat tiedot	Jätteen synty sekä hyödyntäminen ja käsittely, jätteenkäsittelyn kapasiteetti. Tilasto kattaa kaikki jätteiden luokat ja jakeet kohdistettuna kansantalouden päätoimialoille ja kotitalouksiin.
Tietolähteet	Suurin osa tilaston tiedoista perustuu julkisten laitosten tai toimielinten keräämiin rekisteri- ja tilastoaineistoihin. Tietolähteinä käytetään mm. VAHTI-tietojärjestelmän tietoja, Pirkanmaan ELY-keskuksen Tuottajavastuurekisterin tietoja sekä työ- ja elinkeinoministeriön, Suomen ympäristökeskuksen, ELY-keskusten, tutkimuslaitosten, käsittelylaitosten ja tuottajavastuuorganisaatioiden keräämiä tietoja.
Tietojen keruu	vuosittain
Tietojen vastaanottaja	Eurostat, joka toinen vuosi.
Tilastoinnista vastaa	Tilastokeskus (Ahvenanmaan tilastoviranomainen ÅSUB)
Tulevat muutokset	

Valtakunnallinen jätesuunnitelma ja alueelliset jätesuunnitelmat

Raportoinnin perusta	Jätedirektiivi (2008/98/EY) ja jätelaki (1072/1993), valtakunnallinen jätesuunnitelma, alueelliset jätesuunnitelmat
Raportoitavat tiedot	Seurannassa tarvittavat tiedot on määritelty valtakunnallisen seurannan osalta valtakunnallisen jätesuunnitelman seurantaohjelmassa ja alueellisten seurantojen osalta kussakin alueellisessa jätesuunnitelmassa.
Tietolähteet	SYKE, ELY-keskukset ja Tilastokeskus. ELY-keskukset laativat alueensa jätesuunnitelmien seurantaraportit jätesuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Pää tietolähteenä on VAHTI-tietojärjestelmä. SYKE laatii valtakunnallisen jätesuunnitelman seurantaraportit. Pää tietolähteinä ovat mm. Tilastokeskuksen laatimat jätteitä koskevat tilastot, SYKEN ylläpitämät paikkatietoaineistot jätteenkäsittelylaitoksista, Pirkanmaan ELY-keskus tuottajavastuutilastot ja VAHTI-tietojärjestelmä.
Raportoinnin taajuus	Valtakunnallinen jätesuunnitelma on voimassa vuoteen 2016. Ennen uuden suunnitelman laatimista jätesuunnitelman seurannasta laaditaan kaksi väliraporttia ja yksi loppuraportti. Alueellisten jätesuunnitelmien raportointien taajuudet ja sisällöt vaihtelevat. Ne on esitetty kussakin jätesuunnitelmassa.
Raportoiva taho	ympäristöministeriö (suunnitelmien laatiminen), Suomen ympäristökeskus (seurantaraporttien laatiminen), ELY-keskukset (suunnitelmien ja seurantaraporttien laatiminen)
Tulevat muutokset	uusi jätelaki 646/2011 voimaan 1.5.2012

I.4.3

Vesiin johdettavien päästöjen ja vedenoton raportointi

Vesipuitedirektiivi ja direktiivi ympäristölaatuunormeista

Raportoinnin perusta	Direktiivi (2000/60/EY, 15 artikla) yhteisön vesipolitiikan puitteista ja direktiivi ympäristölaatuunormeista vesipolitiikan alalla (2008/105/EY, 5 artikla)
Raportoitavat tiedot	Päästötietojen osalta vesienhoitoalueiden merkittävästä piste- ja hajakuormituksesta erityisesti liitteessä VIII lueteltujen aineiden osalta (5 artikla, liite II) Tiedot ympäristölaatuunormeista annetun direktiivin liitteessä I lueteltujen aineiden (prioriteettiaineiden) päästöistä ja häviöistä vesienhoitoalueella tai sen osalla
Tietolähteet	VAHTI-tietojärjestelmä sekä Suomen ympäristökeskuksen tekemät hajapäästö- ja jokikuormitusarvot
Raportoinnin taajuus	vuosittain
Raportoinnin ohjeistus	Raportointi vesipuitedirektiivin 15 artiklan ja komission ohjeiden vaatimusten mukaisesti. Tiedot syötetään sähköisesti EEA:n ylläpitämään WISE-järjestelmään (EIONET CDR).
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio ja EEA
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	Uusia raportoitavia aineita on tulossa mukaan lähivuosina (uudet prioriteettiaineet).

Yhdyskuntajätevesidirektiivi

Raportoinnin perusta	Yhdyskuntajätevesidirektiivin (91/271/ETY)
Raportoitavat tiedot	Muun muassa päästöt, puhdistustehot ja asukasvastineluvut sekä direktiivin toimeenpano jätevesistä kansalaisraportti
Tietolähteet	VAHTI-tietojärjestelmä ja Vesihuoltolaitostietojärjestelmä
Raportoinnin taajuus, luokitus-peruste ja oheistus	joka toinen vuosi kansalaisraportti vuosittain
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio, ympäristöministeriö (vain kansalaisraportti)
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	

Nitraattidirektiivi

Raportoinnin perusta	Direktiivi vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta (91/676/EEC, muutokset 188/2003/EC ja 1137/2008/EC),
Raportoitavat tiedot	Typipäästöt pinta- ja pohjavesiin
Tietolähteet	Osa päästötiedoista saadaan VAHTI-tietojärjestelmästä ja osa perustuu valuma-alueiden huuhtouma-arvioihin ja jokien virtaamiin
Raportoinnin taajuus	kolmen vuoden välein
Raportoinnin ohjeistus	
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio ja EEA
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	

Vedenoton raportointi

Raportoinnin perusta	Euroopan tilastojärjestelmän (ESS) ohjelma, joka perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseen.
Raportoitavat tiedot	Yhdyskuntien ja teollisuuden vedenotosta raportoidaan makean pintaveden ja pohjaveden käyttömääriä ja jätevesien päästötietoja
Tietolähteet	VAHTI-tietojärjestelmä
Raportoinnin taajuus	joka toinen vuosi
Raportoinnin ohjeistus	Raportointi tehdään toimialoittain valikoiduilta toimialoilta.
Raportoinnin vastaanottaja	OECD ja Eurostat
Raportoiva taho	Tilastokeskus
Tulevat muutokset	Ei tiedossa. Ohjelma hyväksytään viiden vuoden välein.

Teollisuuden vedenotto

Raportoinnin perusta	Tilastointi
Raportoitavat tiedot	Vedenottopaikat ja -määrät kaikilta toimialoilta
Tietolähteet	VAHTI-tietojärjestelmä
Raportoinnin taajuus	vuosittain
Raportoinnin ohjeistus	oma jaottelu
Raportoinnin vastaanottaja	Tilastokeskus
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	ei suunnitteilla

Ravinnekuormitus ja luonnonhuuhtouma

Raportoinnin perusta	Tilastointi
Raportoitavat tiedot	Teollisuuden, kalankasvatuksen ja turvetuotannon pistekuormitustiedot sekä hajapäästöt, laskeuma ja luonnonhuuhtoumatiedot
Tietolähteet	Hajapäästöjen osalta raportointi perustuu Suomen ympäristökeskuksen tekemiin laskentoihin ja jokikuormituksiin, pistekuormitustiedot saadaan VAHTI-tietojärjestelmästä.
Raportoinnin taajuus	vuosittain
Raportoinnin ohjeistus	oma jaottelu
Raportoinnin vastaanottaja	Tilastokeskus, Tilastollinen vuosikirja
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	ei suunnitteilla

ECE:n rajavesisopimus

Raportoinnin perusta	Maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelua ja käyttöä koskevan yleissopimuksen (ECE:n rajavesisopimus) vesi- ja terveystietokirja
Raportoitavat tiedot	Viime kerralla raportointiin kansallisten tavoitteiden asettamisesta ja pöytäkirjan täytäntöönpanon etenemisestä, talousveden laadusta, vesivälitteisten tautien tartunnoista, vesihuollon saatavuudesta, vesivarojen hallinnan ja suojelun tehokkuudesta sekä käsittelemättömän jäteveden purkamisen yleisyydestä. Lisäksi asetetut tavoitteet raportointiin käsitellyn jäteveden laadun (pöytäkirjan kohde vesistöihin), puhdistamolilietteen käytön, kasteluun käytetyn jäteveden laadun, talousveden raakavesilähteiden laadun, uimavesien laadun ja pilaantuneiden alueiden tunnistuksen osalta. Raportointi ei sisällä juurikaan numeerista tietoa eikä se sisällä päästötietoja yksittäisen muuttujan tasolla.
Tietolähteet	Osittain VAHTI-järjestelmästä. Raportointi ei sisällä juurikaan numeerista tietoa.
Raportoinnin taajuus	kolmen vuoden välein
Raportoinnin ohjeistus	Guidelines on the setting of targets, evaluation of progress and reporting under the Protocol on Water and Health (October 2010).
Raportoinnin vastaanottaja	UNECE ja WHO: Joint secretariat to the Protocol on Water and Health
Raportoinnista vastaa	Suomen ympäristökeskus, raportin jätti viimeksi sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
Tulevat muutokset	

HELCOM-raportointi

Raportoinnin perusta	Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimus
Raportoitavat tiedot	Maalta tuleva ravinne- ja raskasmetallikuormitus ja virtaamat Itämereen (Pollution Load Compilation (PLC)) ja jätevesisuositusten toimeenpanon raportointi
Tietolähteet	VAHTI-tietojärjestelmä
Raportoinnin taajuus, luokitus-peruste ja oheistus	Joki- ja rannikkokuormat sekä suorat pistekuormat Itämereen vuosittain Kuormitusositus lähteittäin (hajakuormitus, luonnon huuhtouma ja valuma-alueen pistekuormitus) Itämereen kuuden vuoden välein tietoa jätevesien käsittelystä kuuden vuoden välein (jätevesisuositukset)
Raportoinnin vastaanottaja	HELCOM
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	HELCOM PLC projekti päättyy ja jatkossa HELCOM/LOAD-ryhmä, HELCOMin kuormitusryhmä, tulee kokoamaan vuosittain tiedot Itämereen maalta tulevasta ravinne- ja raskasmetallikuormasta.

IPPC- ja IE-direktiivien mukainen raportointi ja raportointi Euroopan päästörekisteriin

IPPC-direktiivi ja IE-direktiivi

Raportoinnin perusta	Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetun IPPC-direktiivi (2008/1/EY) on korvautunut teollisuuden päästöistä annetulla direktiivillä (IED, 2010/75/EU, tullut voimaan 6.1.2011, toimeenpano meneillään)
Raportoittavat tiedot	Mm. laitos- ja lupamääristä, kansallisesta lupamenettelystä ja yleisön osallistumismahdollisuuksista, ympäristöluvuissa annetuista määräyksistä päästötietoineen sekä parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) noudattamisesta
Tietolähteet	VAHTI-tietojärjestelmä, ympäristölupapäätökset, ELY-keskukset ja asiantuntija-arviot
Raportoinnin taajuus	kolmen vuoden välein
Raportoinnin ohjeistus	Euroopan komission ohjeistus
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	Suomen ympäristökeskus
Tulevat muutokset	Raportointi perustuu teollisuuden päästöistä annetun direktiivin, IE-direktiivin, (2010/75/EU) velvoitteisiin. Tällä hetkellä päästötiedot raportoidaan vuosipäästöinä, mutta jatkossa raportoinnin tulee olla suoraan vertailukelpoista tulevissa BAT-päätelmissä määriteltujen päästötasojen kanssa, joten päästöjä raportoidaan mahdollisesti myös tuotantomäärään suhteutettuina tai pitoisuustietoina.

Euroopan päästörekisteri

Raportoinnin perusta	Euroopan päästö- ja siirtorekisteriasetus, E-PRTR-asetus (2006/166/EY). Velvoitteita sekä Suomelle että toiminnanharjoittajalle.
Raportoittavat tiedot	Piiriin kuuluvien laitosten päästöistä (kg) ilmaan, veteen ja maaperään sekä tietoja vaarallisten jätteiden (yli 2 tonnia) siirroista sekä muun kuin vaarallisten jätteiden siirrot niiden ylittäessä 2000 tonnia. Tiedot 91 yhdisteestä, joista 37 on ilmaan johdettavia. Vesiin johdettavista päästöistä raportoidaan E-PRTR-asetuksen liitteessä I mainittujen toimintojen ja liitteessä 2 mainittujen aineiden kynnystasot ylittävät teollisuuden pistemäiset päästöt vesistöön.
Tietolähteet	VAHTI-tietojärjestelmä
Raportoinnin taajuus	vuosittain
Raportoinnin ohjeistus	tiedot kootaan E-PRTR-rekisteriin (European Pollutant Release and Transfer Register, E-PRTR) (http://prtr.ec.europa.eu/), kansallinen ohjeistus
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio, EEA
Raportoiva taho	toiminnanharjoittajat ja aluehallinnon tietohallintoyksikkö AHTI
Tulevat muutokset	

Muut raportoinnit ja tietotarpeet

Jätteenpolttodirektiivi

Raportoinnin perusta	Jätteenpolttodirektiivi (2000/76/EY), sisältyy IE-direktiiviin
Raportoitavat tiedot	Muun muassa laitosten ja ympäristölupien määrää, annettuja ympäristölupamääräyksiä, laitostyyppisiä ja -määriä, poltettujen jätteiden laatua ja määriä sekä toteutuneita päästöjä. Lisäksi raportoidaan perusteet poikkeamille direktiivin määräyksistä ilma- ja vesipäästöjen osalta sekä päästöjen seurantaan ja todentamiseen liittyvää tietoa ja miten nämä tiedot on saatettu julkisiksi. Osa tiedoista raportoidaan tarkemmin laitoskohtaisesti.
Tietolähteet	VAHTI-tietojärjestelmä, ympäristölupapäätökset ja asiantuntija-arviot
Raportoinnin taajuus	kolmen vuoden välein
Raportoinnin vastaanottaja	Euroopan komissio
Raportoiva taho	ympäristöministeriö
Tulevat muutokset	IE-direktiivin mukaiset raportointivaatimukset

Direktiivi paikkatietoinfrastruktuurin perustamisesta (INSPIRE)

Raportoinnin perusta	INSPIRE-direktiiviä (2007/2/EY) sovelletaan maantieteellisiin tietoihin, kuten ympäristöhavaintoihin ja tilastoihin, jotka ovat viranomaisten hallussa tai joita säilytetään heidän puolestaan. Direktiiviä koskevat paikkatiedot liittyvät seuraaviin asioihin: hallinnolliset rajat, ilman-, veden- ja maaperänlaadusta tehdyt havainnot, biologinen monimuotoisuus, maankäyttö, liikenneverkot, hydrografia, korkeus, geologia, väestön ja lajien jakautuminen, elinympäristöt, teollisuuslaitokset ja luonnonriskialueet laki (421/2009) ja asetus (725/2009) paikkatietoinfrastruktuurista
Raportoitavat tiedot	Paikkatietoaineistojen tuottaminen muun muassa tuotanto- ja teollisuuslaitoksista (mukaan luettuna vedenottamot, kaivokset ja varastoalueet) sekä maatalous- ja vesiviljelylaitoksista. Kaatopaikkoja koskeva INSPIRE-paikkatietoaineisto on tuotettu Suomen ympäristökeskuksessa jo parin vuoden ajan.
Tietolähteet	VAHTI-tietojärjestelmä: laitoksen sijainti- ja tunnistetiedot, laitoksen tyyppitieto. Kaatopaikkoja koskevan paikkatietoaineiston kokoamisessa on hyödynnetty VAHTI- ja MATTI (maaperän tilan) -tietojärjestelmiä.
Raportoinnin taajuus	Velvoite paikkatiedon tuottamiseksi tulee voimaan asteittain
Raportoinnin vastaanottaja	Paikkatietoportaalit http://inspire.jrc.ec.europa.eu ja www.paikkatietoikkuna.fi/web/fi/inspire
Raportoiva taho	Tiedon tuottamiseen osallistuvat useat toimijat ml. Suomen ympäristökeskus (www.paikkatietoikkuna.fi/web/fi/inspire-verkosto)
Tulevat muutokset	

Päästötiedon muu käyttö

Päästöistä ja jätteistä kerättäviä tietoja käytetään Suomea velvoittavan raportoinnin lisäksi ympäristönsuojelun kansallisen kokonaiskuvan muodostamisessa ja ympäristöpolitiikan kehittämisessä sekä ympäristöministeriön, yritysten ja yksityisten kansalaisten tietotarpeisiin vastattaessa.

Tutkimuksella tuotetaan tietoa ympäristönsuojelun seurantaan ja kehittämistä varten sekä päätöksenteon tueksi. Päästötietoja käytetään esimerkiksi kansantalouden materiaalivirta- ja materiaalitehokkuustarkasteluissa ja elinkaaritutkimuksissa. Tutkimuksen tietotarpeet esimerkiksi kattavien elinkaarianalysien osalta ovat laajemmat, kuin VAHTI-tietojärjestelmän nykyisellään sisältämät tai kansainvälistä raportointia varten tarvittavat tiedot.

Päästöjä ja jätteitä koskevissa kyselyissä pyydetään tietoja esimerkiksi vesiin johdettavien päästöjen ravinnekuormitustietoja päästölähteittäin, teollisuuden vesistökuormitusta toimialoittain sekä fosforin ja typen kuormituksen kehitystä. Jättemääriä tiedustellaan muun muassa alueittain, kaatopaikoittain tai käsittelytavoittain eriteltynä. Lisäksi kyselyt koskevat esimerkiksi jätteenkäsittelylaitosten määriä ja sijaintia tai tietyn jätelajin käsittelijöitä. Tiedot kerätään tapauskohtaisesti VAHTI-tietojärjestelmästä tai muista tietolähteistä.

1.6

Kansalaisille suunnattu päästötietojen raportointi

Suomi on Århusin sopimuksen jäsen. Sopimuksen 5 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on tuotettava kansalaisille kasvavassa määrin tietoja ympäristöstä sähköisessä muodossa. Ympäristötietovarannon käytön kehittämiseen tähtäävässä TIVA2 -hankkeessa luodaan portaali, jonka kautta kansalaiset saavat tietoja muun muassa päästöistä ympäristöön ja ympäristön tilasta. Ensimmäinen rajoitettu versio otetaan käyttöön 2011 syksyllä.

1.7

Hallinnollisen taakan vähentäminen yrityksissä

Valtioneuvosto hyväksyi vuonna 2009 periaatepäätöksen toimintaohjelmaksi yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi vuosille 2009–2012. Tavoitteena on, että hallinnollista taakkaa vähennetään vuoden 2006 tasoon verrattuna 25 prosenttia vuoden 2012 loppuun mennessä. Vähentämistavoite kohdistuu kansalliseen lainsäädäntöön ja viranomaismenettelyihin sekä niihin ylikansallisen lainsäädännön velvoitteisiin, joiden täytäntöönpanossa on kansallista liikkumavaraa. Suomen kansallinen toimintaohjelma yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi kytkeytyy EU:n yhteiseen tavoitteeseen keventää hallintotaakkaa ja siten parantaa yrittäjyyden ja yritysten, erityisesti pienten ja keski suurten yritysten, toimintaedellytyksiä.

Toimintaohjelmassa on seitsemän prioriteettialaa, joista ympäristölupamenettelyjen kehittäminen kuuluu ympäristöministeriön hallinnonalaan. Toimintaohjelman mukaan taakkaa kevennetään yksinkertaistamalla voimassa olevan lainsäädännön tiedonantovelvoitteita sekä kehittämällä erityisesti sähköistä asiointia. Yritysten sähköisen asioinnin kehittäminen on valittu toimintaohjelman horisontaaliseksi prioriteettialaksi, jonka asiakaslähtöistä kehittämistä jatketaan kaikilla hallinnonaloilla.

Yritysten hallinnollisen taakan vähentämistoimia kohdennetaan myös muilla kuin yllä esitetyillä hallinnonalakohtaisilla prioriteettialoilla sellaisiin tiedonantovelvoitteisiin ja menettelytapoihin, jotka ovat raskaita tietyn toimialan yrityksille tai joiden perusteella saatuja tietoja viranomaisen ei tosiasiasa tarvitse ja käytä. Sähköisen asioinnin kehittäminen edellyttää viranomaisten välisen tietojenvaihdon kehittämistä sekä sähköisten tietoarkistojen luomista ja mahdollisuuksia niiden yhteiskäyttöön.

Ympäristösääntelyn mukaisesti eri viranomaisille tehtävä tietojen raportointi lisää toiminnanharjoittajien hallinnollista taakkaa. Ympäristölupien hallinnollisesta taakasta tehty selvitys (R. Pelkonen: Ympäristölupien hallinnollisen taakan mittaaminen: Selvitysraportti, 2010) tarkastelee ympäristöluvan hakemisesta ja luvan mukaisesta seurannasta ja vuosiraportoinnista yrityksille aiheutuvaa työmäärää ja kustannuksia. Tehdyn selvityksen mukaan yksittäinen yritys käyttäisi ympäristöluvan hakemiseen 6,6–8,3 työviikkoa ja lisäksi vuosittain luvan mukaiseen jatkuvaan seurantaan, kirjanpitoon ja vuosiraportointiin noin 23–40 työviikkoa, josta vuosiraportointiin käytetty työaika olisi noin 1,5 viikkoa. Selvityksen mukaan ympäristöluvat uusitaan

keskimäärin 8,9 vuoden välein, joten vuositasolla lupahakemuksen laatimiseen käytetty työaika on vähäinen seurantaan ja raportointiin käytettyyn aikaan verrattuna. Selvityksessä esitetyt arviot ovat suuntaa antavia ja käytetty työaika vaihtelee voimakkaastikin yrityksen toimialan ja koon mukaan.

Selvityksessä on arvioitu myös yritysten hallinnollista taakkaa niiden omien arvioiden perusteella. Valtaosa ympäristölupiin liittyvistä hallinnolliseksi taakaksi arvioiduista kustannuksista tulee seurannasta ja vuosiraportoinnista. Ympäristölupien seurannan, kirjanpidon ja vuosiraportoinnin hallinnollisten kustannusten kokonaismääräksi arvioitiin 312 m€, josta hallinnollisen taakan osuus olisi runsaat 50 %, yhteensä 170 m€. Hallinnolliseksi taakaksi on katsottu se osa hallinnollisista kustannuksista, jotka jäisivät syntyväksi ilman lainsäädännön ja viranomaisten vaatimuksia. (R. Pelkonen: Ympäristölupien hallinnollisen taakan mittaaminen: Selvitysraportti, 2010)

1.8

Päästötiedon laadunvarmistus

Päästötiedon laadunvarmistusta tehdään toiminnanharjoittajien tiedonkeruujärjestelmissä, sähköisessä tiedonsiirtojärjestelmässä (TYVI, Tietovirrat yrityksiltä viranomaisille) ja Suomen ympäristökeskuksen tekemissä vertailuissa.

Laadun kannalta tärkein vaihe on päästötiedon tuottaminen, joka luo pohjan tiedon edustavuudelle ja oikeellisuudelle. Suoraan tuotantojärjestelmistä kerätyn päästötiedon laatuun vaikuttavat lupamääräykset tai erilliset tarkkailuohjelmat, se kuinka tiedontuotantojärjestelmät on rakennettu, kuinka niitä käytetään, miten niiden laatua ylläpidetään ja miten mitattu tieto muokataan raportointivaatimuksia vastaavaksi. Käytännössä luvassa annetaan raamit tarkkailulle; parametri, paikka, tiheys.

Sähköiset tiedonkeruujärjestelmät tuottavat päästötiedot epäpuhtauksista, joille on asetettu päästöraja-arvoja. Näiden tietojen lisäksi järjestelmät keräävät prosessien toimintaan liittyviä tietoja, joita voidaan käyttää arvioitaessa sellaisten epäpuhtauksien päästöjä, joille ei ole annettu raja-arvoja ympäristöluvuissa. Laajoja päästötiedon sähköisiä tiedonkeruujärjestelmiä on prosessiteollisuudessa ja energiantuotannossa ollut vasta vähän aikaa. Järjestelmät monine liitännöineen ovat haastavia, mutta toimiessaan ne ovat vähentäneet huomattavasti päästötietojen raportoinnissa tarvittavia resursseja ja päästötietojen laatu on parantunut merkittävästi.

Toiminnanharjoittajat lähettävät päästötietoraportit sähköisen tiedonsiirtojärjestelmän, TYVI-järjestelmän, kautta ELY-keskuksille, joissa valvojat tarkastavat raportit ennen kuin tiedot viedään VAHTI-tietojärjestelmään. Tarkastuksessa pystytään tunnistamaan lähinnä raportointipuutteet ja virheet päästötietojen suuruusluokissa. Raportointipuutteiden korjaaminen on haasteellista, koska toiminnanharjoittajat eivät useinkaan ole luoneet valmiuksia tiedon tuottamiselle kaikista raportoitavista päästöistä. ELY-keskuksissa arvioidaan, että kevääseen ajoittuvaan päästötietojen tarkastukseen käytetään vuosittain useita henkilötyövuosia.

Suomen ympäristökeskus vertaa VAHTI-tietojärjestelmään raportoituja tietoja laskennallisiin päästötietoihin, tilastollisiin tietoihin ja muista lähteistä saatuihin tietoihin (Energiamarkkinavirasto, Tilastokeskus, teollisuusliitot ja toiminnanharjoittajat) sekä vertailee tietojen aikasarjoja. Tietoja verrataan toimialoittain myös kansainvälisesti. Suomen ympäristökeskuksen tekemissä vertailuissa VAHTI-järjestelmästä haetuissa tiedoissa havaittuja systemaattisia eroavuuksia sekä puutteita kansainvälistä raportointia tukevilla tiedoilla ja mahdollisia virheitä selvitetään valvovan viranomaisen ja tarvittaessa myös toiminnanharjoittajan kanssa.

Viranomaisilla ei ole tehokkaita keinoja saada puuttuvia tietoja toiminnanharjoittajilta eikä havaittuja tietopuutteita useinkaan saada kokonaan täydennettyä. Puuttuvat tiedot pyritään saamaan neuvottelemalla samalla, kun tiedot muutenkin tarkastetaan.

Puuttuvien tietojen hankkiminen vie toimialasta riippuen arviolta 10–30 % tietojen tarkastamiseen käytettävästä kokonaisajasta. Hallinnolliset menettelyt tietopuutteiden täydentämiseksi ovat aikaa vieviä eikä oikeustoimiin ryhtymistä ole pidetty käytännön vaihtoehtona puuttuvien päästötietojen saamiseksi.

2 Tiedonkeruujärjestelmien kuvaus

2.1

Ympäristöluvut

Ympäristölupa on keskeisessä asemassa toiminnanharjoittajilta kerättävän tiedon määrittelyssä. Ympäristöluvan mukaisessa tarkkailusuunnitelmassa määrätään, mitä päästöjä toiminnanharjoittajan tulee seurata, millä tavoin päästöjä seurataan ja miten niistä raportoidaan. Ympäristölupamääräyksiä annettaessa harkitaan raportoitavan tiedon tarpeellisuus. Raportoitavat tiedot perustuvat ympäristölainsäädännössä toiminnanharjoittajille asetettuihin velvoitteisiin ja valvonnan tueksi tarvittavaan tietoon. Lupaharkinnassa on mahdollista ottaa tiedon jatkokäyttö huomioon ja asettaa lupamääräykset siten, ettei raportointivelvoitteisiin sisälly jälkivalvonnalle tarpeellonta tietoa. Toisaalta Suomelle asetettujen raportointivelvoitteiden täyttämiseksi tarvitaan tietoja, joiden toimittamista ei tällä hetkellä edellytetä toiminnanharjoittajilta. Ympäristöluvista tietyille toimialalle asetetut velvoitteet raportoitavista tiedoista eivät ole yhteneviä, joten raportoitujen tietojen sisältö ja tarkkuus voivat vaihdella ELY-keskusten välillä.

Osa aiemmin ympäristölupaa edellyttäneistä toiminnoista on ympäristönsuojelulain 12 §:n (86/2000, muutettu 253/2010) nojalla annettujen valtioneuvoston asetusten mukaisesti siirretty rekisteröintimenettelyn piiriin ja asetuksella on säädetty toimialaa koskevista vähimmäisvaatimuksista. Tällä hetkellä erillisillä asetuksilla on annettu säännöksiä pienten polttolaitosten, polttonesteiden jakeluasemien sekä murskaus- ja asfalttiasemien ympäristön pilaantumisen vaaran ehkäisemiseksi. Valtioneuvoston asetuksissa on määritelty suoraan toiminnanharjoittajia koskevat raportointivelvoitteet. Rekisteröintimenettelyn piiriin saattaa myöhemmin siirtyä myös muita toimialoja tai toimintoja.

2.2

Ympäristölupien valvonta

Ympäristöluvista annettujen määräysten valvonta kuuluu ELY-keskuksille ja kunnille, jotka ovat kerätyn tiedon laadun varmistamisen kannalta keskeisessä asemassa. Valvontaa varten kerätään tietoa ympäristöluvassa tai erillisessä tarkkailusuunnitelmassa määritellyn raportoinnin mukaisesti. Lisäksi valvonnan yhteydessä lupavollisilta laitoksilta kerätään tietoa E-PRTR-raportointia sekä kansainvälisten sopimusten ja kansallisten raporttien laatimista varten.

Päästötietoja käytetään ensisijaisesti ympäristölupapäätöksissä annettujen lupamääräysten valvonnassa. Toiminnanharjoittajien raportointien päästötietojen tulee siten vastata mahdollisimman hyvin lupapäätösten määräyksiä.

Päästötiedoilla on oleellinen merkitys arvioitaessa toiminnan ympäristövaikutuksia. Lisäksi päästötietoja käytetään verrattaessa toimintaa lupapäätöksen mukaiseen toimintaan ja harkittaessa luvan tarvetta toiminnan muuttuessa.

Valvonnan yhteydessä saatua päästötietoa käytetään myös alueellisissa päästökartoituksissa ja ympäristön tila -raporteissa sekä laadittaessa alueellisia ympäristöohjelmia, kuten vesienhoitosuunnitelmia, alueellisia jätesuunnitelmia ja ilmanlaadunseurantaohjelmia.

2.3

VAHTI-tietojärjestelmä

VAHTI-tietojärjestelmä on osa ympäristönsuojelulain (86/2000) 27 §:ssä tarkoitettua ympäristönsuojelun tietojärjestelmää, jota ylläpitävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. VAHTI-tietojärjestelmä sisältää tarpeelliset tiedot muun muassa lupiin ja ilmoituksiin liittyvistä raporteista ja tarkkailusta, jätelain mukaiseen jätetiedostoon (uudessa jätelaissa jätehuoltorekisteri) merkittävistä seikoista ja ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa käytetyistä kemikaaleista, syntyvistä päästöistä ja jätteistä sekä vastaanotetuista jätteistä. Toiminnanharjoittajat raportoivat tietoja ELY-keskusten kautta VAHTI-tietojärjestelmään ympäristölupamääräysten ja tarkkailusuunnitelmien mukaisesti. Päästötietojen lisäksi järjestelmä sisältää yleisiä tietoja laitoksista, kuten tekniikkaan ja laitoksen sijaintiin liittyviä tietoja, tietoja käytetyistä raaka-aineista, energiankäytöstä ja jätteen hyödyntämisestä maarakentamisessa, tietoja tehdyistä häiriö- ja yleisöilmoituksista ja tarkastuksista. VAHTI-tietojärjestelmästä on lisäksi linkki ympäristöhallinnon asiakirjahallintajärjestelmä AHJOon, jossa on muun muassa laitoksia koskevia lupapäätöksiä ja muita asiakirjoja.

VAHTI-tietojärjestelmään kerättäviltä tiedoilta edellytetään laadun tarkkailua, josta vastaavat ympäristövalvontaviranomaisena toimivat ELY-keskukset. Yksittäisen toiminnanharjoittajan ilmoittamat tiedot tarkastetaan ELY-keskuksissa ennen niiden siirtymistä VAHTI-tietojärjestelmään. Tarkastuksen perusteella toiminnanharjoittajat korjaavat puutteellisia tai virheellisiä tietoja.

VAHTI-tietojärjestelmään tallennettuja tietoja käytetään valvonnan lisäksi myös päästöinventaarioissa, raportoinneissa ja tilastojen lähtöaineistona. Tällaisia tietoja ovat päästötiedot, tekniikka-, kulutus- ja tuotantotiedot, erityyppiset määrätiedot, kuten virtaama- ja jätemäärätiedot sekä laitosten luokittelu-, yhteys- ja sijaintitiedot.

VAHTI-tietojärjestelmän päästötietoja hyödyntävät ELY-keskusten ja kuntien lisäksi Suomen ympäristökeskus, Tilastokeskus ja Tullipiirit. Lisäksi aluehallintovirastot hyödyntävät VAHTI-tietojärjestelmää lupien käsittelyssä.

2.4

Yritysten raportointijärjestelmät

Yritykset järjestävät velvoitteisiin perustuvan päästötietojen keruun omiin toimintoihinsa sopivalla tavalla, yhä enenevässä määrin sähköisiä tiedonkeruujärjestelmiä hyödyntäen. Parhaimmillaan raportoinnissa tarvittavat tiedot voidaan kerätä sähköisesti siten, että päästömittauslaitteista kerätään tiedot automaatiojärjestelmiä käyttäen päästöjen raportointijärjestelmään. Raportointijärjestelmä tuottaa sitten raportoitavat, ympäristöluvassa edellytetyt tiedot vuorokausi-, kuukausi- tai vuositasolla. Esimerkiksi Stora Enso Oyj:n Heinolan Flutingtehtaalla käytössä olevasta tehtaan ilmapäästöjä seuraavasta järjestelmästä ja siihen liitetystä raportointijärjestelmästä saadaan valmiit raportit, joihin on koottu muun muassa päästöjen pitoisuudet,

kokonaispäästöt, päästöjen vertailu lupaehdon raja-arvoihin, puhdistuslaitteiden häiriötilanteet, mittalaitteiden käytettävyys ja kalibrointifunktion voimassaolo.

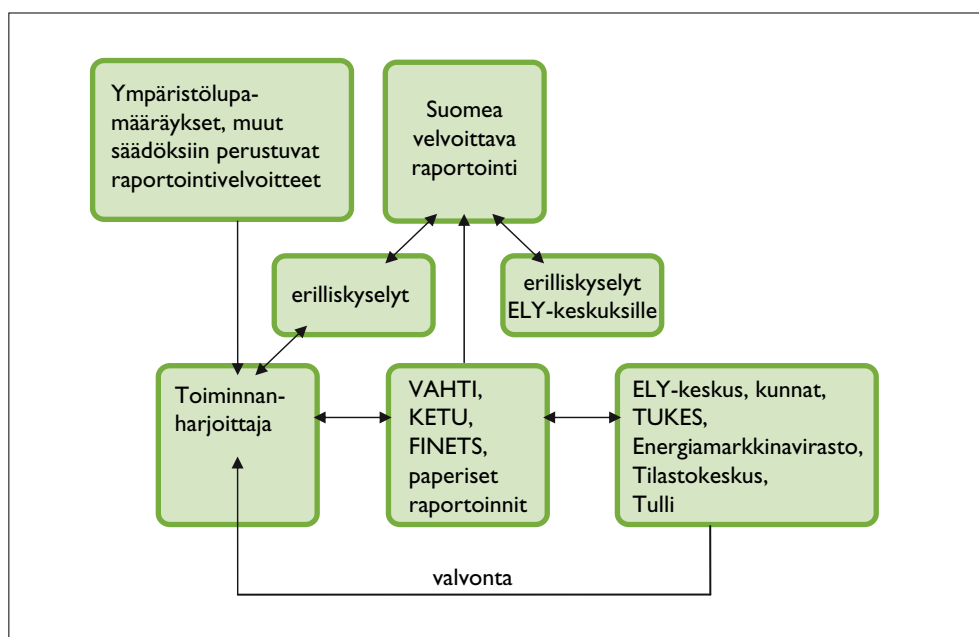
Toiminnanharjoittajat raportoivat sähköisesti VAHTI-tietojärjestelmän kautta ympäristöluvuissa asetettujen velvoitteiden ja EPRT-asetuksen mukaisesti. Sähköisesti raportoitavien tietojen lisäksi toiminnanharjoittajat raportoivat myös kirjallisesti eri viranomaisten tarpeiden mukaan osittain jo sähköisesti raportoituja tietoja. Kirjalliset, useita kertoja vuodessa tehtävät paperiset raportit, jotka sisältävät osittain toiminnanharjoittajien sähköisistä järjestelmistä tulostamia tietoja, työllistävät sekä toiminnanharjoittajaa että valvojaa. Sähköinen, joustava päästöraportointi, joka täyttää samanaikaisesti eri tahoilta tulevat vaatimukset ja josta käy selkeästi ilmi lainsäädännön sekä lupavaatimusten täyttyminen, vähentää yrityksissä raportointiin käytettävän työn määrää.

2.5

Tiedonkeruujärjestelmien keskinäinen suhde

VAHTI-tietojärjestelmän rooli ympäristöluvuissa määritellyn tiedon keräämisessä toiminnanharjoittajilta sekä ympäristölupamääräysten valvonnassa on keskeinen. VAHTI-tietojärjestelmään kerättävät tiedot perustuvat tällä hetkellä ympäristölupavelvollisten osalta ympäristölupiin ja ympäristöministeriön pyyntöön ELY-keskuksille kerätä päästötietoja. Raportoinneissa ja tilastoissa tarvittavia tietoja kerätään lisäksi toiminnanharjoittajilta ja ELY-keskuksilta erilliskyselyillä, joista saatavat tiedot kertyvät erillisiin tietojärjestelmiin. Toiminnanharjoittajien muihin kuin ympäristölupien velvoitteisiin perustuvien ja eri viranomaisille tehtävien raportointien tiedot kertyvät niin ikään erillisiin tietojärjestelmiin. Viranomaiset keräävät tiedot omien tietotarpeittensa perusteella, joten yritykset saattavat raportoida samasta päästöstä eri viranomaisille eri tavoin. Päästöraportointia on kuvattu kaaviossa 1.

Toiminnanharjoittajat raportoivat muun muassa päästötiedot sähköisesti TYVI-palvelun kautta ympäristöviranomaisille. TYVI-palvelussa on sovellus, joka jakaa turvetuottajien raportoidut tiedot ympäristöviranomaiselle ja Tilastokeskukselle. Myös yritysten omista tietojärjestelmistä siirretään tietoja hallinnon järjestelmiin.

Kaavio 1. Päästöraportoinnin tietovirrat.

3 Tiedonkeruun kehittämistarpeet

3.1

Kerättävän tiedon kehittämistarpeet

Ilmaan ja veteen johdettavien päästöjen, jätemäärien ja muiden kansallisessa ja kansainvälisessä raportoinnissa tarvittavien tietojen saaminen edellyttää laajaa, eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Oman haasteensa kerättävän tiedon määrittelylle tuo raportoinneissa edellytettävien tietojen muuttuminen.

Tilastokeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen VAHTI-tietojärjestelmästä saamien tietojen kehittämistarve kohdistuu erityisesti tallennettujen tietojen aikasarjojen katkeamattomuuteen ja laadun hallintaan sekä uusiin tietotarpeisiin. Tällä hetkellä VAHTI-tietojen jatkokäsittelyyn (tietojen laadunvarmennus) on käytettävä runsaasti henkilöresursseja, koska osa ympäristölupien perusteella VAHTI-tietojärjestelmään raportoitavista tiedoista on kirjattu puutteellisesti, virheellisesti tai muulla tavoin alueellisesti tai ajallisesti keskenään epäsopiviksi.

VAHTI-tietojärjestelmään kerättävän tiedon kehitystarpeet päästöinventaarioiden ja muiden vastaavien raportointivelvoitteiden kannalta ovat seuraavanlaisia:

1. Uudet tietotarpeet. Uusien tietojen kerääminen olisi luontevammin toteutettavissa VAHTI-ympäristön kautta kuin erilliskyselyin, laskennallisesti tai muista tietolähteistä, kuten Joensuun yliopiston biokaasurekisteristä keräämällä.
2. Tietojen kattavuuden parantaminen. Laitosten VAHTI-tietojärjestelmään ilmoittamissa tiedoissa on kattavuusongelmia sitä enemmän mitä etäämpänä ko. suure on laitosten varsinaiseksi raportointivelvoitteeksi koetusta raja-arvoon liittyvästä päästötiedosta. Esimerkiksi ilmapuolella tulee raportoida päästöjen lisäksi myös polttoaineiden käyttö ja kattiloiden tekniikkatiedot.
3. Tietojen virheiden vähentäminen ja korjaus. Lukuarvovirheiden lisäksi VAHTI-tietojärjestelmään ilmoitetuissa tiedoissa on virheitä tai puutteita etenkin jätteitä koskevan tiedon luokittelussa ja tallennuskohteen (osio-/kuormituspisteen) valinnassa.

Päästöt ilmaan

Ilmaan johdettavien päästöjen osalta VAHTI-tietojärjestelmään kerättyjä tietoja käytetään yhtenä tietolähteenä laskettaessa energia- ja teollisuussektoreiden päästötietoja. Muita tietolähteitä ovat Energiamarkkinaviraston keräämät tiedot päästökauppaan liittyvistä päästöselvityksistä, toiminnanharjoittajille tehtävät erilliskyselyt, Tilastokeskuksen keräämät tilastotiedot sekä erillisiin laskentoihin perustuvat arviot ja muut, ympäristöhallinnon ulkopuoliset tietokannat.

Tarkennus nykyiseen VAHTI-tietojärjestelmään tarvittaisiin päästölähdeluokituksen osalta. Luokitustiedot tarvitaan jokaiselle pisteelle eurooppalaisen teollisuuden lajeja koskevien SNAP-, NFR ja CRF-luokituksen sekä TOL 2008 -toimialaluokituksen mukaisesti nykyisen laitospohjaisen luokituksen sijaan. Suomen ympäristökeskuksen käyttämät oletusluokitukset voidaan ottaa käyttöön VAHTI-tietojärjestelmässä ja toiminnanharjoittajat voivat korjata niitä vastaamaan toimintojaan. Luokitus parantaisi päästöjen jaottelutarkkuutta ja vähentäisi tarvetta laitospohjaisiin arvioihin. Puutteita esiintyy myös muun muassa toisiaan vastaavien tietojen kohdentamisessa samalle pisteelle sekä ilmoitettavien päästömäärien yksiköissä. Lista yksityiskohtaisista kehittämistarpeista on liitteessä 2.

Päästöt vesiin

Vesiin johdettavien päästöjen osalta keskeinen kehittämistarve liittyy niin ikään VAHTI-tietojärjestelmään jo syötettävien tietojen kattavuuteen ja laadun varmistukseen. Jätevesiä koskevassa raportoinnissa tarvitaan päästötietoja, pitoisuus- ja kuormitustietoja sekä muita laitospohjaisia tietoja kattavasti. Lista kattavasti tarvittavista tiedoista on liitteessä 3.

Jätteet

Jätetietojen kansallista ja kansainvälistä raportointia ja tilastointia varten hyödynnetään VAHTI-tietojärjestelmän tietojen lisäksi Tilastokeskuksen muita aineistoja sekä tietoja, joita saadaan erilliskyselyin mm. ELY-keskuksilta. Tuottajavastuualaisten jätteiden osalta Pirkanmaan ELY-keskus tuottaa raportointien edellyttämät tiedot vastaanottamiensa tuottajavastuuraportointitietojen perusteella. Jätteitä koskevan raportoinnin, seurannan ja tilastoinnin osalta on havaittavissa joitakin uusia tietotarpeita sekä tarpeita täydentää ja täsmentää nykyisin kerättävää tietopohjaa. Lista uusista, VAHTI-tietojärjestelmään muutoksia edellyttävistä tietotarpeista ja kattavasti ylläpidettävistä tiedoista on esitetty liitteessä 4.

Kemikaalit

Kemikaalien osalta toiminnanharjoittajat raportoivat REACH- ja CLP-asetusten vaatimusten mukaisesti Euroopan kemikaalivirastolle. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) ylläpitämään kemikaalituoterekisteriin (KETU) kerättävien kemikaalien määrätietojen tarkkuus ei ole nykyisin riittävä, jotta näitä tietoja voitaisiin käyttää päästöinventarioiden lähtötietoina. Kemikaalien käyttömäärätietojen tarkkuus parani, jos siirryttäisiin nykyisestä käyttömääräväli-ilmoituksesta todellisen vuosikäytön ilmoittamiseen. KETU-rekisteri on osa pohjoismaista SPIN-rekisteriä (Substances in Products in Nordic Countries)¹, jonka maakohtaisia todellisiin määriin perustuvia tietoja käytetään muissa pohjoismaissa päästöinventaarion laskentamallien lähtötietoina. Suomessa näiden lähtötietojen keräämiseksi tehdään yrityksille erillisiä kyselyjä², koska nämä tiedot eivät sisälly myöskään VAHTI-tietojärjestelmään kerättäviin tietoihin.

Kemikaalien käyttöön ja raportointiin liittyvät kysymykset muodostavat oman kokonaisuutensa, jota säädellään kemikaalilainsäädännöllä. Niiden laajempi käsittely on rajattu tämän työn ulkopuolelle.

¹ <http://195.215.251.229/Dotnetnuke/>

² NMVOC- ja F-kaasuinventarioihin liittyvät yrityskyselyt Suomen ympäristökeskuksessa.

Muut raportoinnit

Teollisuuden päästöjä koskevan IE-direktiivin (ja sitä edeltäneen IPPC-direktiivin) raportointivelvoitteisiin kuuluvia tietoja, joita ei ole kattavasti VAHTI-tietojärjestelmässä ovat: IPPC/IED-luokka sisältäen kaikki toiminnot pääasiallinen toiminto eriteltynä. Esimerkiksi metsäteollisuusintegraatista tulisi ilmoittaa massan- ja paperinvalmistuksen luokat 6.1.a. ja 6.1.b. sekä energiantuotantolaitoksen luokka 1.1. ja kaatopaikkaa koskeva luokka 5.4. Järjestelmästä tarvittavia laitosta koskevia perustietoja ovat myös laitoksen toiminnalle myönnetyn ensimmäisen luvan myöntämispäivämäärä.

Jätteenpolttota koskevassa raportoinnissa tarvittaisiin luokitus jätteenpolttolaitokseksi tai rinnakkaispolttolaitokseksi. Tieto tarvitaan myös sementtihuoneista.

3.2

Tietojärjestelmien kehittämistarpeet

Työryhmän työn aikana tuli esiin sähköisen raportoinnin kehittämiseen, ympäristöhallinnon VAHTI-tietojärjestelmän käytettävyyteen ja tiedon laadunvarmistukseen liittyviä seuraavia ehdotuksia:

- Viranomaisten sähköisten raportointijärjestelmien yhteensovittaminen. Toiminnanharjoittajien kertaalleen toimittamien tietojen tulisi olla kaikkien järjestelmien käytössä.
- Hallinnon ja yritysten sähköisten järjestelmien yhteensovittaminen raportoinnin kehittämiseksi. Esimerkiksi EPRT-raportoinnissa sähköisen raportoinnin käytössä on ollut vaikeuksia. Myös yritysten omien sähköisten järjestelmien ja VAHTI-tietojärjestelmän yhteensopivuudessa on ollut siirrettävän tiedon laatuun liittyviä ongelmia.
- VAHTI-tietojärjestelmän syöttötiedon, käsittelyn, ulkoasun ja tulostettavuuden kehittäminen.
- Laskentavirheiden välttäminen mahdollistamalla syötettävän tiedon yksikön valinta ja lukitseminen, jolloin järjestelmä muuntaisi arvot tarvittavaan muotoon.
- Mahdollisuus syöttää järjestelmään kalibrointimittausten tuloksia.
- Raportoitujen tietojen korjaamisen helpottaminen ja mahdollisuus siirtää edellisen vuoden korjatut tiedot toiminnanharjoittajien tietojärjestelmiin (korjatut tiedot eivät näy toiminnanharjoittajien tietojärjestelmässä).
- Suomen ympäristökeskuksen omiin tietojärjestelmiin korjaamien tietojen huomioiminen VAHTI-tietojärjestelmässä.
- Tilastoinnin määrittelyjen yhdenmukaistaminen.

4 Työryhmän esitykset

4.3

Päästötietojen keräämisen ja käsittelyn kehittäminen

Laitosten toiminnasta ja päästöistä kerätyn tiedon tulisi täyttää sekä ympäristölupien valvonnan että kansainvälisten raportointien tietotarpeet ja tukea tutkimuksen ja yritysten omaehtoisen raportoinnin tarpeita. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti ympäristöluvassa ja erillisessä tarkkailuohjelmassa asetettaviin vaatimuksiin päästötietojen tuottamisesta, tiedon sähköiseen keräämiseen, kuten tiedonkeruumenetelmien suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitoon, viranomaisten väliseen yhteistyöhön ja tiedon jakamiseen sekä toiminnanharjoittajien hallinnollisen taakan vähentämiseen. Päästötietojen keräämisessä ja käsittelyssä tulisi varautua myös muuttuviin ja uusiin kansallisiin ja kansainvälisiin tietotarpeisiin.

Työryhmän työ osoitti, että suuri osa tiedon tarpeesta perustuu lainsäädäntöön ja kansainvälisiin sopimuksiin. Kansallisista tarpeista lähtevää tiedonkeruuta on suhteellisen vähän. Yritysten ja viranomaisten hallinnollista taakkaa voidaan vähentää luomalla yhteistyössä sektorikohtaiset pääperiaatteet tiedon keräämiseen, välttämällä päällekkäistä ja turhaa päästöraportointia ja vaihtamalla tietoja tiedon tuottamisen menettelyistä ja käytännöistä erityisesti päästötiedon laadunvarmennuksessa ja virheellisten tietojen korjaamisessa. Ympäristöhallinnon ylläpitämää VAHTI-tietojärjestelmää kehitettäessä on syytä harkita, mitkä tiedot on edelleen tarkoituksenmukaista kerätä erilliskyselyillä ja mitkä olisi yhdistettävissä VAHTI-tietojärjestelmään kerättävään tietoon. Tiedot on kerättävä erilliskyselyillä edelleen niissä tapauksissa, joissa kyse ei ole ympäristölupavelvollisista laitoksista.

4.4

Työryhmän ehdotukset

1. Raportointivelvollisuuksiin vaikuttaminen

Kansainvälisistä sopimuksista neuvoteltaessa ja Euroopan unionin lainsäädäntöä kehitettäessä Suomen edustajien tulisi korostaa, että raportointien tulee kattaa vain välttämättömät, toimeenpanossa ja seurannassa tarvittavat tiedot ja raportointi tulee muutenkin järjestää niin, että viranomaisten ja yritysten hallinnollinen taakka on mahdollisimman pieni. Samaa linjaa tulee noudattaa myös kansallisesti sekä laadittaessa uutta lainsäädäntöä että vastattaessa kansainvälisiin kyselyihin. Hallinnollisen taakan vähentäminen tulee saada nykyistä paremmin mukaan lainsäädännöstä ja kansainvälisistä sopimuksista tehtäviin vaikutusten arviointeihin.

2. Raportoinnin sisältö

Lupamääräyksiä tulee kehittää niin, että niitä voidaan raportoinnin kautta tehokkaasti seurata ja että raportointia koskevat määräykset perustuvat lupaviranomaisten yhtenäiseen käytäntöön.

Luvissa tulisi määrätä tuotettavaksi ja raportoitavaksi vain valvonnalle ja Suomen kansainvälisten sopimusten toimeenpanossa tarvittava päästötieto. Muut yksityiskohtaiset tiedot säilytettäisiin laitoksella ja ne olisivat tarvittaessa käytettävissä sekä valvojilla että laadittaessa laitoksen toimintaa kuvaavia tiivistelmiä. Sektorikohtaiset vaatimukset tulisi valmistella viranomaisten ja toiminnanharjoittajien yhteistyönä. Vaatimukset tulisi asettaa myös tiedon jatkokäyttö huomioon ottaen. Ympäristölupien raportointimääräysten tulisi kuitenkin olla sellaisia, että muuttuvat raportointitarpeet eivät edellyttäisi ympäristöluvan muutoksia.

3. Järjestelmissä olevan tiedon täydentäminen ja laadun varmistaminen

Tiedon käytön kannalta on oleellista, että järjestelmissä on kattavat tiedot kaikista laitoksista ja niiden oleellisista päästöistä ja että tiedot on kirjattu oikein. Tietojärjestelmää tulee kehittää helpottamaan syötetyn tiedon laadunvarmistusta. Järjestelmään tallennettavat tiedot tulisi määritellä ja jäsennellä ja tiedon syöttötoiminnot ohjeistaa riittävästi. Huomiota tulisi erityisesti kiinnittää sähköisen raportoinnin riittävyteen, ettei kerran raportoituja tietoja tarvitsisi toimittaa valvojille myös kirjallisina. Laadunvarmennustehtävä edellyttää riittävien voimavarojen varaamista tietojen hyväksyntävaiheessa. Lisäksi tiedon korjausmenettelyn tulisi olla yksinkertainen ja nopea. Siitä, kenelle havaituista virheistä ilmoitetaan, tulisi selkeästi sopia ja tehdystä korjauksesta tulisi voida saada kuittaustieto.

Erillisiä yrityskyselyjä tulisi käyttää lähinnä vain silloin, kun tämä tiedonhankinnan tapa on tehokkaampi kuin tiedon tallentaminen VAHTI- ja KETU-rekistereihin. Suomen ympäristökeskuksen ja Tilastokeskuksen yksityiskohtaisia VAHTI-tietojärjestelmään kerättävien tietojen täydennystarpeita on esitetty luvussa 3 ja liitteissä 2–4.

4. Päästötiedon tuottamisen tehostaminen

Toiminnanharjoittajilta edellytettävän tiedon tulisi perustua lainsäädännön vaatimuksiin. Kansallisesti tulisi selvittää toimialoittain, mitä päästötietoja toiminnanharjoittajien tulisi toimittaa kansainvälistä raportointia varten nykyisin toimitettavien tietojen lisäksi. Sen jälkeen tiedontuotantovaatimukset tulisi määritellä joko asetuksella tai ympäristöluvassa riittävän tarkasti, koska päästötietojen laatu ja luotettavuus luodaan pääosin tietoja tuottaessa ja raportteja valmisteltaessa.

Valvojille tulisi luoda valvonnan työkalut, joilla he voisivat tehokkaasti huolehtia siitä, että toiminnanharjoittajat täyttävät heille asetetut tiedon tuottamis- ja raportointivelvollisuudet.

Näillä keinoilla voitaisiin viranomaisten toiminnanharjoittajille suuntaamien kyselyjen määrää rajoittaa merkittävästi.

Tällä hetkellä osa kansainvälisessä raportoinnissa tarvittavista tiedoista kerätään yrityksiltä erillisin kyselyin, koska niillä ei ole ympäristöluvassa tai muun lainsäädännön nojalla annettua velvoitetta tietojen toimittamiseen. Toiminnanharjoittajien järjestöt voisivat tiedotuksen avulla korostaa yrityksille, että tietojen toimittaminen jo olemassa olevaan tai uuteen sähköiseen järjestelmään selkeyttäisi eri osapuolten toimintaa ja vähentäisi tietojen keräämiseen käytettävien resurssien tarvetta.

5. Sähköiset järjestelmät

Sekä tiedon tuottajien että viranomaisten sähköisten tiedonhallintajärjestelmien kehittäminen on keskeisessä asemassa toiminnanharjoittajien hallinnollisen taakan keventämisessä, kerätyn tiedon laadun tunnistamisessa ja kansainvälisissä raportoinneissa tarvittavien tietojen keräämisessä.

Vaikka VAHTI-tietojärjestelmä on rakennettu ympäristölupien valvontaan, tulisi lainsäädäntöä selkeyttää siten, että kv-raportoinnissa tarvittavat laitoskohtaiset päästötiedon voitaisiin kerätä valvontatiedon yhteydessä. Periaate, että järjestelmään tallennetaan vain toiminnanharjoittajien ilmoittamia ja viranomaisten hyväksymiä tietoja, tulisi kuitenkin säilyttää. VAHTI-tietojärjestelmä tulisi kuitenkin nähdä pelkän lupaedellytysten täyttymisen seurannan sijaan nykyistä laajemmin usean tiedontarvitsijan käyttämänä järjestelmänä.

6. Tietojärjestelmien keskinäinen suhde

Päällekkäisestä tietojen raportoinnista eri viranomaisten tietojärjestelmiin tulisi luopua. Tietojen kerääminen tulisi järjestää ensisijaisesti siten, että toiminnanharjoittajat voisivat raportoida yhden järjestelmän kautta. Jos tämä kuitenkin ei ole mahdollista, tulisi kerran syötetyn tiedon olla käytettävissä eri järjestelmissä.

LIITTEET

- Liite 1. Kansallisen ja kansainvälisen raportoinnin säädöspohja
- Liite 2. Ilmaan johdettavista päästöistä kattavasti VAHTI-tietojärjestelmästä tarvittavat tiedot ja uudet tietotarpeet
- Liite 3. Vesiin johdettavista päästöistä kattavasti VAHTI-tietojärjestelmästä tarvittavat tiedot ja uudet tietotarpeet
- Liite 4. Jätteistä VAHTI-tietojärjestelmästä kattavasti tarvittavat tiedot ja uudet tietotarpeet

Säädös tai sopimus	Raportointi- taho	Raportointi- velvoitteen kohdentuminen	Kansallinen säädös tai muu osoitus (esim. tulossopimus)	Säädöksessä osoitettu tiedontuotanto- (tt) ja /tai raportointi- velvoite (r)	Raportoinnin kansallinen vastuutaho tai -tahot
PÄÄSTÖT ILMAAN					
YK:n ilmastopopimus ja Kioton pöytäkirja	Ilmasto- sopimuksen (UNFCCC) sihteeristö	valtio			Tilastokeskus, tietojen tuottami- nen: Eurocontrol, MTT, Metla, SYKE, VTT
Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (280/2004/ EY) järjestelmästä yhteisön kasviuonekaasupäästöjen seuraamiseksi ja Kioton pöytä- kirjan täytäntöönpanemiseksi	EU komissio ja EUMM/ EEA	jäsenvaltio			Tilastokeskus ja TEM, tietojen tuottaminen: Eurocontrol, MTT, Metla, SYKE, VTT
Euroopan talouskomission kaukokuljetumissopimus (CLRTAP)	EU-komissio / EEA /UNE- CE	valtio			SYKE. Tietojen tuottaminen: SYKE, VTT, Eurocontrol, teollisuusjärjestöt
UNEPin Tukholman POP-sopimus	POP- sopimuksen sihteeristö	valtio			SYKE
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 850/2004 pysyvistä organisista yhdisteistä	Euroopan komissio	jäsenvaltio			SYKE, YM
Neuvoston direktiivi 1999/13/ EY orgaanisten liuottimien tietyissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien haihtu- vien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta	Euroopan komissio	jäsenvaltio	Vna 435/2001 orgaanisten liuottimien tietyissä toimin- noissa ja laitoksissa aiheutu- vien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoit- tamisesta	toiminnanharjoittajat (tt), SYKE (r) (SYKE/ YM tulossopimus)	YM
Päästökattodirektiivi, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/81/EY tiettyjen ilman epäpuhtauksien kansalli- sista päästörajoista	EU komissio / EEA	jäsenvaltio		SYKE (r, SYKE/YM tulossopimus)	SYKE, tietojen tuottaminen: SYKE, VTT, Eurocontrol, teollisuusjärjestöt
LCP-direktiivi (2001/80/EY)	EU komissio / EEA	jäsenvaltio	Valtioneuvoston asetus (1017/2002) polttoainetehol- taan vähintään 50 megawatin polttolaitosten ja kaasutur- biinien rikkidioksidi-, typen- oksidi- ja hiukkaspäästöjen rajoittamisesta	toiminnanharjoittajat (tt), SYKE (r) (SYKE/ YM tulossopimus)	SYKE
Päästökauppadirektiivi (2003/87/EY)		jäsenvaltio	Kauppa- ja teollisuusministe- riön asetus (647/2007) hiilidi- oksidipäästöjen tarkkailusta ja päästöistä laadittavasta selvityksestä	toiminnanharjoittajat (tt)	TEM
Neuvoston direktiivi 1999/13/ EY orgaanisten liuottimien tie- tyissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien haihtuvien orgaa- nisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta	Euroopan komissio	jäsenvaltio	Vna 435/2001 orgaanisten liuottimien tietyissä toimin- noissa ja laitoksissa aiheutu- vien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoit- tamisesta	toiminnanharjoittajat (tt), SYKE (r) (SYKE/ YM tulossopimus)	YM

Säädös tai sopimus	Raportointi-taho	Raportointi-velvoitteen kohdentuminen	Kansallinen säädös tai muu osoitus (esim. tulossopimus)	Säädöksessä osoitettu tiedontuotanto- (tt) ja /tai raportointi-velvoite (r)	Raportoinnin kansallinen vastuutaho tai -tahot
Päästökattodirektiivi, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/81/EY tiettyjen ilman epäpuhtauksien kansallisista päästörajoista	EU komissio / EEA	jäsenvaltio		SYKE (r, SYKE/YM tulossopimus)	SYKE, tietojen tuottaminen: SYKE, VTT, Eurocontrol, teollisuusjärjestöt
LCP-direktiivi (2001/80/EY)	EU komissio / EEA	jäsenvaltio	Valtioneuvoston asetus (1017/2002) polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitosten ja kaasuturbiinien rikkidioksidi-, typenoksidi- ja hiukkaspäästöjen rajoittamisesta	toiminnanharjoittajat (tt), SYKE (r) (SYKE/YM tulossopimus)	SYKE
Päästökauppadirektiivi (2003/87/EY)		jäsenvaltio	Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus (647/2007) hiilidioksidipäästöjen tarkkailusta ja päästöistä laadittavasta selvityksestä	toiminnanharjoittajat (tt)	TEM
JÄTTEET					
Jätedirektiivi (2008/98/EY)		jäsenvaltio	Jätelaki 646/2011 / jätesuunnitelmat	toiminnanharjoittaja (tt)	YM, SYKE, ELY-keskukset, SYKE
Direktiivi jäteöljyhuollosta 75/439/EEC					SYKE
Neuvoston direktiivi 86/278/EEC ympäristön, erityisesti maaperän, suojelusta käytettäessä puhdistamolietettä maanviljelyssä	Euroopan komissio	jäsenvaltio	Vnp 282/1994 puhdistamolietteen käytöstä maanviljelyksessä	toiminnanharjoittaja (tt)	SYKE
Neuvoston direktiivi 91/689/ETY vaarallisista jätteistä	Euroopan komissio	jäsenvaltio			SYKE
Direktiivi kaatopaikoista (1999/31/EY)	EU komissio	jäsenvaltio	Vna kaatopaikoista (861/1997)	toiminnanharjoittajat (tt) ja SYKE	SYKE, ELY-keskukset
Direktiivi pakkauksista ja pakkausjätteistä 94/62/EY ja komission päätös tietokantajärjestelmään liittyvistä taulukoista 2005/270/EY	EU komissio/DG ENV	jäsenvaltio	Valtioneuvoston päätös pakkauksista ja pakkausjätteistä 962/1997	tuottaja/tuottajayhteisö (tt) PIR ELY (r)	PIR ELY
			Valtioneuvoston päätös käytöstä poistettujen renkaiden hyödyntämisestä ja käsitte-lystä 1995/1246	tuottaja (tt)	PIR ELY
Direktiivi paristoista ja akuista sekä käytetyistä paristoista ja akuista 2006/66/EY	Euroopan komissio	jäsenvaltio	Valtioneuvoston asetus paristoista ja akuista 2008/422	tuottaja/tuottajayhteisö (tt), PIR ELY (r)	PIR ELY
Direktiivi romuajoneuvoista 2000/53/EY	EU komissio/DG ENV	jäsenvaltio	Valtioneuvoston asetus romuajoneuvoista 2004/581		PIR ELY
Direktiivi sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta 2002/96/EY	EU komissio/DG ENV	jäsenvaltio	Valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta 2004/852	tuottaja/tuottajayhteisö (tt)	PIR ELY
			Valtioneuvoston asetus eräiden juomapakkausten palautusjärjestelmistä 2005/180	palautusjärjestelmän ylläpitäjä (tt)	PIR ELY
			Valtioneuvoston päätös keräyspaperin talteenotosta ja hyödyntämisestä 883/1998	tuottaja/tuottajayhteisö (tt), PIR ELY (r)	PIR ELY
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus 2150/2002/EY jätetilastoista	Eurostat	jäsenvaltio			Tilastokeskus

Säädös tai sopimus	Raportointi- taho	Raportointi- velvoitteen kohdentuminen	Kansallinen säädös tai muu osoitus (esim. tulossopimus)	Säädöksessä osoitettu tiedontuotanto- (tt) ja /tai raportointi- velvoite (r)	Raportoinnin kansallinen vastuutaho tai -tahot
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006 jätteiden siirrosta	Euroopan komissio	jäsenvaltio			SYKE
Baselin sopimus (voimaan 1992)	Baselin so- pimuksen sihteeristö	jäsenvaltio	Asetus maan rajat ylittä- vien siirtojen ja käsittelyn valvontaa koskevan Baselin yleissopimuksen voimaan- saattamisesta ja sen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta 445/1992	SYKE (r)	SYKE
PÄÄSTÖT VESIIN					
Vesipuitedirektiivi (2000/60/EY)	EU-komissio / EEA	jäsenvaltio	Laki vesienhoidon järjestämi- sestä (1299/2004)	ELY-keskukset (tk)	SYKE
Direktiivi (2008/105/EY) ympäristönlautunormeista vesipolitiikan alalla	EU-komissio /EEA	jäsenvaltio	Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaaralli- sista ja haitallisista aineista (2006/1022)		SYKE
Yhdyskuntajätevesidirektiivi (91/271/ETY muutoksineen)	EU-komissio	jäsenvaltio	Vna yhdyskuntajätevesistä 888/2006		SYKE
Direktiivi vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta (91/676/EEC, muutokset 188/2003/EC ja 1137/2008/EC), nitraattidirektiivi	EU-komissio /EEA	jäsenvaltio			SYKE
OECD/Eurostat Joint questionnaire	OECD ja Eurostat	velvoite jäsen- maille suunnit- teilla		SYKE (r, SYKE/YM tulossopimus)	SYKE
ECE:n rajavesisopimus, vesivaroja ja terveyttä koskeva pöytäkirja	Euroopan talouskomis- sio (ECE)	valtio		SYKE (r, SYKE/YM tulossopimus)	SYKE
Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimus, 1992 (voimaan 17.1. 2000)	HELCOM	jäsenvaltio		SYKE (r, SYKE/YM tulossopimus)	SYKE
IPPC- ja IE-direktiivien mukainen raportointi ja raportointi Euroopan päästörekisteriin					
IPPC-direktiivi (2001/11/EY) ja IE-direktiivi (2010/75/EU)	Euroopan komissio	jäsenvaltio		SYKE (tt, r, SYKE/YM tulossopimus)	SYKE, YM
Epäpuhtauksien päästöjä ja siirtoja koskevan eurooppalaisen rekisterin perustamisesta (2006/166/EY)	EU-komis- sio, EEA	jäsenvaltio ja toiminnanhar- joittajat		SYKE (tt, SYKE/YM tulossopimus)	AHTI, SYKE (päästöt ilmaan ja vesiin, jätteet)
MUUT RAPORTOINNIT JA TIETOTARPEET					
Jätteenpolttodirektiivi (2000/76/EY)	EU komissio	jäsenvaltio	Valtioneuvoston asetus jät- teen polttamisesta 2003/362	toiminnanharjoittaja (tt), SYKE (r, SYKE/ YM tulossopimus)	SYKE
Direktiivi paikkatieto- infrastruktuurin perustamisesta (INSPIRE) (2007/2/EY)	Euroopan unionin paikkatieto- portaalit	jäsenvaltio	laki (421/2009) ja asetus (725/2009) paikka- tietoinfrastruktuurista	useat toimijat ml. SYKE	useat toimijat ml. SYKE

Liite 2. Ilmaan johdettavista päästöistä kattavasti VAHTI-tietojärjestelmästä tarvittavat tiedot ja uudet tietotarpeet

1. Päästölähdeluokitukset

Inventaarion valmistelussa tarvittavat päästö- ja kulutustiedot arvioidaan tällä hetkellä suurelta osin asiantuntijatyönä, koska tietoja ei ole saatavilla tarvittavalla jaottelutarkkuudella VAHTI-tietojärjestelmästä. VAHTIin voitaisiin luoda Suomen ympäristökeskuksen käyttämien pistekohtaisten luokittelujen mukainen järjestelmä, jonka mukaisesti toiminnanharjoittajat ilmoittaisivat tietonsa². Tarkemman luokituksen perusteella voidaan erotella esimerkiksi polttoaineiden käytöstä ja prosesseista aiheutuvat päästöt toisistaan.

2. Polttoaineluokitus

- sama tai yhteensopiva luokitus Tilastokeskuksen ylläpitämän virallisen polttoaineluokituksen kanssa

3. Kattila-, prosessi- ja rajoitustekniikka

- tiedot kattiloiden tekniikasta, polttoainetehosta ja käyttöönottoajankohdasta
- teollisuusprosessin toimintaperiaate tai tekniikka
- rajoitustekniikka ja sen erotustehokkuus, käyttöaika ja käyttöönottoajankohta
- lisäksi uusi tallennuskoodi, jos käytössä ei ole mitään rajoitustekniikkaa

4. Kulutus- ja tuotantotiedot

- kemikaalien ja raaka-aineiden kulutustiedot, sisältäen myös liuottimien ja fluorattujen kasvihuonekaasujen käyttömäärätiedot (niiltä osin kuin mahdollista, muilta osin koottava johonkin uuteen järjestelmään, esimerkiksi ympäristöhallinnon TIVA-järjestelmään)
- polttoaine, kulutus (määrä), rikkipitoisuus, lämpöarvo, kokonaisenergia
- prosessikohtaiset tuotantotiedot (kattiloista sähkö, höyry, lämpö ja teollisuusprosesseista tuotteet)

5. Koordinaatti- ja piipputiedot

- laitoksen maantieteelliset koordinaatit (esim. pääpiippu)
- piipun korkeudet
- kattiloista tieto, sovelletaanko kattilaan IE-direktiivin mukaista yhteisen piipun tulkintaa (15–50 MW)

6. Kuntien luvittamien laitosten tiedot

- tietojen täydentäminen
- kattiloiden kattila-, prosessi- ja rajoitustekniikka, polttoaineteho ja käyttöönottoajankohta

² SNAP (Selected Nomenclature for Air Pollutants Code), NFR (Nomenclature for reporting), CRF (Common Reporting Format) sekä TOL 2008 (tilastollinen toimialaluokitus)

Liite 3. Vesiin johdettavista päästöistä kattavasti VAHTI-tietojärjestelmästä tarvittavat tiedot ja uudet tietotarpeet

Jätevesiä koskevassa raportoinnissa tarvitaan laitoskohtaisia päästötietoja, pitoisuus- ja kuormitustietoja sekä muita laitoskohtaisia tietoja kattavasti. Alla olevassa listassa olevien tietojen tallennuksessa on puutteita ja virheellisiä tietoja.

Laitoskohtaiset päästötiedot:

Ilmastopöytäkirja

- BOD yhdyskuntajätevesistä
- COD teollisuuden jätevesistä
- Kokonaistyyppi yhdyskuntien ja teollisuuden jätevesistä sekä kalankasvatuksesta (OECD/Eurostat Joint Questionnaire on Inland Waters)
- BOD
- COD
- Kokonaistyyppi
- Kokonaisfosfori
- Kiintoaine
- AOX
- EQS-direktiivin mukaiset prioriteettiaineet, E-PRTR-asetuksen liitteet 2 ja 3, VA-asetuksen liitteen 1 kohta D
- Haitalliset aineet

Laitoskohtaiset pitoisuustiedot:

Yhdyskuntajätevesidirektiivi

- BOD
- COD
- Kokonaistyyppi
- Kokonaisfosfori
- Kiintoaine
- EQS-direktiivin mukaiset prioriteettiaineet, E-PRTR-asetuksen liitteet 2 ja 3, VA-asetuksen liitteen 1 kohta D
- Haitalliset aineet (*selvitetään myöhemmin, kuinka kattavasti pitoisuustietoja tarvitaan päästötietojen ohella*)

Laitoskohtaiset kuormitustiedot (tuleva jätevesi):

Ilmastopöytäkirja

- BOD yhdyskuntajätevesistä
- COD teollisuuden jätevesistä tai teollisuusjätevesien puhdistusaste
- Kokonaistyyppi

Laitoskohtaiset muut tiedot:

Ilmastopöytäkirja, Yhdyskuntajätevesidirektiivi, OECD/Eurostat Joint Questionnaire on Inland Waters

- Puhdistusasteet
- Asukasvastineluku
- Virtaamatiedot
- Näytetietojen (pitoisuudet) ajankohtatiedot

Lisäksi tarvitaan tietoja jätevesilaitoksista. *(Mitä tietoja tarvitaan?)*

(Jätevesilaitosten laitos-tiedot: Velvetin puitteissa on käynnissä kehittämissä laitos-tietojen lisäkeruutarpeesta. Mahdollinen hyödyntäminen myös VAHTIn laitos-tiedoissa)

Raportoinnissa uutena tietotarpeena on ei-laitosmaisen jäteveden käsittely haja-asutusalueilla jätevedenkäsittelytavoittain sekä asukasluku tai asukasvastineluku. Näitä tarvitaan ilmastopöytäkirjan, vesipöytäkirjan, ja OECD:n ja Eurostatin yhteisessä sisävesiä koskevassa kyselyssä. (Joint Questionnaire on Inland Waters). Nämä tiedot voisi kerätä ja esittää VAHTissa myös pistemäisesti.

Liite 4. Jätteistä kattavasti VAHTI-tietojärjestelmästä tarvittavat tiedot ja uudet tietotarpeet

Erilaisissa jätteitä koskevissa raportoinneissa hyödynnetään VAHTI-tietojärjestelmään kerättyjen tietojen lisäksi ELY-keskuksilta erillisillä kyselyillä saatuja tietoja. Tietojen oikeellisuus ja systemaattinen tallentaminen ovat keskeisiä tiedon jatkokäytön kannalta.

Jätetietojen osalta tärkeitä ylläpidettäviä tietoja ovat:

Jätteenkäsittelylaitokset:

- jätteenkäsittelylaitoksen tyyppi (osiotunnisteet laji1 ja laji2) systemaattinen tallentaminen
- laitoksen sijainti (koordinaatit)

Kaatopaikat:

- suunniteltu ja toteutunut täyttöala ja -tilavuus
- jäljellä oleva kapasiteetti (t)
- kaatopaikan tyyppitietojen (=luokka; tavanomainen, vaarallinen, pysyvä, maan-kaatopaikka ja maanalainen varasto) syöttäminen systemaattisesti luokkakoh-
taisten listausten tuottamiseksi
- kaatopaikan ylläpitäjä
- kaatopaikan tila (toiminnassa, lopetettu, jälkihoitovaiheessa) ja sulkemispäivä-
määrä

Biokaasulaitokset:

- jätemäärät laitoskohtaisesti

Kompostointilaitokset:

- jätemäärät laitoskohtaisesti (ei raaka-aineena)
- omien pisteiden perustaminen (puutteita erityisesti jätevesilaitoksilla)

Biojätteet, jätevesilietteet ja muu biohajoava jäte

- Maataloudessa hyödynnetyn jätevesilietteen raskasmetalli- (Cd, Cu, Ni, Pb, Zn, Hg, Cr), kokonaisfosfori- ja kokonaistyyppipitoisuudet
- hyödyntämiseen toimitettujen kompostoitujen jätteiden (biojäte, jätevesiliete) hyödyntämismenetelmä ja -määrä (t/v)
- laitosten vastaanottamat sako- ja umpikaivolietteet (t/v)

Muut ylläpidettävät tiedot:

- ns. vihreiden jätteiden vientimäärien raportointi valvontaa varten

Tietotarpeet, jotka edellyttävät muutoksia VAHTI-tietojärjestelmään:**Ympäristölupa:**

- jätteitä koskevia tietoja, jotka poimitaan ympäristölupamääräyksistä ja kirjataan systemaattisesti VAHTIin, esim. suotovesien käsittelymenetelmät, kapasiteetit, kaatopaikkoja koskevat poikkeuspäätökset, R1 laitokset ja niiden energiatehokkuus, EoW-sivutuotepäätökset, jätelain mukaiset tarkastukset, poikkeukset vaarallisen jätteen luokittelusta jne.)

Jätteen käsittely- ja hyödyntämismenetelmää koskevat tiedot:

- jätteen R- ja D-käsittelymenetelmän (hyödyntäminen ja loppukäsittely, ml. hyödyntämisen ja loppukäsittelyn valmistelu) sanallinen kuvailu
- R- ja D-koodien päivitys uuden jätelain ja -asetuksen mukaisiksi

Jätteenkäsittelylaitoksia koskevat tiedot:

- laitoksen tai toiminnon (osio, kuormituspiste) tilatieto/status (suunnitteilla, toiminnassa, lopetettu, jälkihoitovaiheessa...)
- laitosten luvitettu käsittelykapasiteetti, t [MW ja m³]
- mahdollisuus tyypittää asiakas tarkemmin kuin nykyisten laji1 ja laji2 valintojen mukaan on mahdollista

Yhdyskuntajätteen polttolaitokset:

- hyväksymismerkintä R1-laitokseksi ja laitoksen energiatehokkuus

Kaatopaikat:

- kaatopaikkadirektiivin mukaista raportointia varten mm. kaatopaikkojen tilaa ja jäljellä olevaa kapasiteettia, pintaveden määrän ja koostumuksen mittausta, kaatopaikkojen suotovesiä sekä kaatopaikan pinta- ja pohjarakenteita koskevat tiedot (tiedot kerätään ELY-keskuksilta erilliskyselyin)
- Vna kaatopaikoista (59/2008) edellyttämät tiedot, kuten biohajoavien yhdyskuntajätteiden määriä, kaatopaikan pohja- ja pintarakenteita sekä kaatopaikkaveden ja -kaasun keräämistä koskevia poikkeuspäätöksiä, tiettyjen raja-arvojen korottamista ja pysyviä orgaanisia yhdisteitä sekä kaatopaikalle sijoitetun sekajätteen biohajoavan jätteen osuuksia (%). (tiedot kerätään ELY-keskuksilta erilliskyselyin)
- kaatopaikkakaasun talteenottoaste, %
- kaatopaikkakaasun metaanipitoisuus, %
- kerätyn kaatopaikkakaasun määrä, t
- talteen otetun kaatopaikkakaasun hyödyntämisaste, %

Muut jätteitä koskevat tietotarpeet:

- TFS-ilmoitusnumero (jättesiirron lupanumero) valvontaa varten
- uuden jätelainsäädännön tuomat raportoinnin lisätarpeet, mm. toiminnan tuottama ominaisjättemäärä sekä ominaisjättemäärän laskennan nimittäjän tieto (työntekijämäärä, tuotannon määrä, liikevaihto tms. yrityksen valitsema yksikkö). Lisätarpeet selviävät myöhemmin
- mahdolliset jätehuoltorekisteriin, tarkastuksiin ja lupavalvontaan liittyvät tietotarpeet

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Ympäristöministeriö Ympäristönsuojeluosasto	Julkaisu-aika	Huhtikuu 2012
Tekijä(t)			
Julkaisun nimi	Päästötietotyöryhmän loppuraportti		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöministeriön raportteja 9/2012		
Julkaisun teema			
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut			
Tiivistelmä	<p>Ympäristöministeriö asetti 10.9.2010 työryhmän, jonka tavoitteena oli parantaa päästötietojen hankintaa toiminnanharjoittajilta valvontaan liittyvien tietojen keräyksen yhteydessä ottaen kuitenkin huomioon toiminnanharjoittajien hallinnollisen taakan vähentämisen. Yksityiskohtaisena tavoitteena oli määritellä, mitä tietoja toiminnanharjoittajilta tulisi ympäristölupien valvonnan yhteydessä tai muulla tavoin kerätä.</p> <p>Lukuisat viranomaiset edellyttävät toiminnanharjoittajilta ympäristönsuojeluun liittyvien tietojen raportointia. Suuri osa tiedon tarpeesta perustuu lainsäädäntöön ja kansainvälisiin sopimuksiin. Viranomaisten asettamat raportointivaatimukset ovat osittain päällekkäisiä johtuen eroavaisuuksista tietojen kohdentamisessa tai ajallisessa ryhmittelyssä tai puutteista viranomaisten tiedonvaihdoissa.</p> <p>Toiminnanharjoittajan velvollisuus toimittaa päästötietoja perustuu joko säädösten velvoitteisiin tai ympäristöluvassa annettuihin ehtoihin. Raportoinnin perusteella valvontaviranomaiset voivat todeta, että ympäristöluvassa määrätty raja-arvot eivät ylity. Valvonnan lisäksi raportoitua tietoa käytetään Suomea koskevien kansainvälisten sopimusten ja Euroopan Union lainsäädännön edellyttämiin raportointeihin sekä tilastointiin. Merkittävä osa kansainvälisessä raportoinnissa tarvittavista tiedoista saadaan alun perin valvonnan tarpeisiin kehitetystä VAHTI-tietojärjestelmästä. Päästötietojen keräyksessä ja raportoinnissa tunnistettiin kehittämis- tarpeita.</p> <p>Työryhmä esitti, että laitosten raportointien tietojen tulisi täyttää sekä ympäristölupien valvonnan että kansainvälisen raportoinnin tarpeet. Päästötietojen keräämisessä tulisi varautua myös muuttuviin ja uusiin kansainvälisiin ja kansainvälisiin tarpeisiin. Yritysten ja viranomaisten hallinnollista taakkaa voidaan kuitenkin vähentää luomalla yhteistyössä sektorikohtaiset pääperiaatteet tiedon keräämiselle, välttämällä päällekkäistä päästö- raportointia ja vaihtamalla tietoa tiedon tuottamisen menettelyistä ja käytännöistä erityisesti päästötiedon laadunvarmennuksessa ja virheellisten tietojen korjaamisessa.</p> <p>Työryhmä teki ehdotuksia kansainvälisiin sopimuksiin perustuvan raportoinnin vähentämisestä, raportointi- vaatimusten yhdentämisestä lupamääräyksissä, päästötietojen keräysjärjestelmän kehittämisestä sekä kerätyn tiedon laadunvarmistuksesta. Työryhmä ehdotti myös lainsäädännön kehittämistä siten, että kansainvälisen raportoinnin edellyttämät tiedot voitaisiin kerätä valvontatiedon yhteydessä. Lisäksi tietojen raportointi viranomaisille tulisi järjestää siten, että toiminnanharjoittajan kertaalleen raportoidut tiedot olisivat useiden viranomaisten käytettävissä.</p>		
Asiasanat	päästö, päästöraportointi, raportointivelvollisuus		
Rahoittaja/ toimeksiantaja			
		ISBN 978-952-11-4023-5 (PDF)	ISSN 1796-170X (verkkok.)
	Sivuja 44	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen
Julkaisun myynti/ jakaja	www.ymparisto.fi/julkaisut		
Julkaisun kustantaja			
Painopaikka ja -aika	Helsinki 2012		

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Miljöministeriet Miljövårdsavdelningen	Datum April 2011		
Författare				
Publikationens titel	Päästötietotyöryhmän loppuraportti (Slutrapport av arbetsgruppen för insamling av utsläppsdata)			
Publikationsserie och nummer				
Publikationens tema				
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt				
Sammandrag	<p>Miljöministeriet tillsatte den 10 september 2010 en arbetsgrupp med uppgift att förbättra förfarandena för insamlande av utsläppsdata från verksamhetsutövare i samband med insamlingen av de uppgifter som används för tillsyn, dock med hänsyn till att den administrativa bördan för verksamhetsutövarna ska minska. Ett mer detaljerat mål var att definiera vilken slags information som borde samlas in från verksamhetsutövare i samband med tillsynen över miljötillstånd eller på annat sätt.</p> <p>Ett flertal myndigheter förutsätter att verksamhetsutövare lämnar rapporter med uppgifter som rör miljöskyddet. En stor del av informationsbehovet har sin grund i lagstiftningen och internationella avtal. De rapporteringskrav som myndigheterna ställer är delvis överlappande på grund av skillnader i hur uppgifterna riktas eller hur de grupperas tidsmässigt eller på grund av brister i informationsutbytet mellan myndigheter.</p> <p>En verksamhetsutövers skyldighet att rapportera utsläppsdata grundar sig på förpliktelser i författningarna eller i de villkor som meddelas i miljötillstånd. Utifrån rapporteringen kan tillsynsmyndigheterna fastställa att de gränsvärden som anges i miljötillstånden inte överskrids. De uppgifter som rapporteras används förutom i tillsynen också i de rapporter och den statistik som krävs enligt EU-lagstiftningen och internationella avtal som gäller Finland. En betydande del av de uppgifter som behövs i den internationella rapporteringen fås från datasystemet VAHTI, som ursprungligen utvecklades för tillsynsändamål. Vissa utvecklingsbehov har kunnat identifieras när det gäller insamlingen och rapporteringen av utsläppsdata.</p> <p>Arbetsgruppen föreslog att de uppgifter som anläggningarna lämnar ska motsvara behoven såväl i tillsynen över miljötillstånden som i den internationella rapporteringen. Insamlandet av utsläppsdata borde också ske med beaktande av föränderliga och nya nationella och internationella behov. Företagens och myndigheternas administrativa börda kan dock minskas genom att man tillsammans tar fram sektorspecifika huvudprinciper för hur insamlingen av uppgifterna ska genomföras, genom att undvika överlappande utsläppsrapportering och genom att utbyta information om förfarandena kring informationsproduktion, i synnerhet när det gäller kvalitetssäkring av utsläppsdata och korrigering av felaktiga uppgifter.</p> <p>Arbetsgruppen lade fram förslag om att rapportering som har sin grund i internationella avtal ska minskas, rapporteringskraven i tillståndsvillkor förenhetligas, systemet för insamling av utsläppsdata utvecklas och de insamlade uppgifterna kvalitetssäkras. Arbetsgruppen föreslog också att lagstiftningen ska utvecklas så att de uppgifter som den internationella rapporteringen kräver ska kunna samlas in i samband med tillsynsinformationen. Rapporteringen av uppgifterna till myndigheterna ska dessutom ordnas så att de uppgifter som en verksamhetsutövare redan har lämnat ska kunna användas av flera myndigheter.</p>			
Nyckelord	utsläpp, rapportering av utsläpp, rapporteringsskyldighet			
Finansiär/ uppdragsgivare				
		ISBN 978-952-11-4023-5 (PDF)		ISSN 1796-170X (online)
	Sidantal 44	Språk Finska	Offentlighet Offentlig	
Beställningar/ distribution	www.ymparisto.fi			
Förläggare				
Tryckeri/tryckningsort och -år	Helsingfors 2012			

Päästötietotyöryhmän tavoitteena oli parantaa päästötietojen hankintaa toiminnanharjoittajilta valvontaan liittyvien tietojen keräyksen yhteydessä ottaen kuitenkin huomioon toiminnanharjoittajien hallinnollisen taakan vähentämisen. Yksityiskohtaisena tavoitteena oli määritellä, mitä tietoja toiminnanharjoittajilta tulisi ympäristölupien valvonnan yhteydessä tai muulla tavoin kerätä.

Useat eri viranomaiset keräävät toiminnanharjoittajilta päästöihin liittyviä tietoja. Päästötietoja kerätään ympäristöluissa asetettujen vaatimusten täyttymisen seurantaan ja valvontaa varten, tilastoinnin tarpeisiin sekä Suomea koskevien kansainvälisten sopimusten ja Euroopan Union lainsäädännön edellyttämiin raportointeihin. Tiedon keruu on osittain päällekkäistä johtuen esimerkiksi tarvittavien tietojen kohdentamisesta tai ajallisesta ryhmittelystä sekä puutteista kertaalleen kerätyn tiedon jakamisessa viranomaisten kesken.

Työryhmä teki ehdotuksia päästötietojen keräysjärjestelmän kehittämiseksi ja tarvittavan tiedon kattavuuden ja laadun varmistamiseksi.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment